

BOOR

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam

Gemeente Rotterdam

**Albrandswaard Rhoon
Dorpsdijk 9-15
(Monumentnummer 16205)**

**Een inventariserend veldonderzoek
door middel van grondboringen**

W. Zijl en A.V. Schoonhoven

BOORrapporten 592

ALBRANDSWAARD RHOON DORPSDIJK 9-15
(Monumentnummer 16205)

Een inventariserend veldonderzoek
door middel van grondboringen

W. Zijl en A.V. Schoonhoven

Tekeningen: M.F. Valkhoff

BOORrapporten 592
2015

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
Ceintuurbaan 213b
3051 KC Rotterdam

COLOFON

Titel	Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15 (Monumentnummer 16205). Een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.
Status	definitief
Auteur(s)	drs. W. Zijl en dr. A.V. Schoonhoven
Tekenaar(s)	M.F. Valkhoff
Opsteller(s) afbeeldingen	drs. W. Zijl
Bestandsnaam	.../BOORarchief/BOOR_OR/BOORrapporten/BOORrapporten 590-599/BR592/3 Rapport/ <i>BOORrapporten 592 Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15.doc</i>
Projectcode	BOORrapporten 592
Projectleider	drs. W. Zijl
Projectmedewerker	R.D. van Dijk
Toets Beheer en Beleid	drs. J.M. Moree

Autorisatie BOOR

Autorisatie bevoegd gezag

drs. M.M. Sier
hoofd Onderzoek en Rapportage

gemeente Albrandswaard

ISSN 1873-8923

Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
Ceintuurbaan 213b
3051 KC Rotterdam
Telefoon 010-4898500
E-mail boor@rotterdam.nl

Copyright © BOOR Rotterdam, maart 2015

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers

Het BOOR aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

SAMENVATTING

Algemeen

In opdracht van de gemeente Albrandswaard heeft de afdeling Onderzoek en Rapportage van het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) in maart 2015 een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15 (Monumentnummer 16205). Het onderzoek is verricht om ter onderbouwing van een eventuele aanpassing van het voor het plangebied voorgestelde beleid in het bestemmingsplan 'Albrandswaard-Noord' de waardestelling van de eerder in het plangebied aangetroffen archeologische resten te kunnen aanscherpen. Het veldwerk is voorafgegaan door een evaluatie van bekende gegevens over het terrein, met name de beschrijving van de vondsten die in de jaren tachtig van de vorige eeuw werden verzameld, gedetermineerd en geïnterpreteerd door R.J. Hageman voor BOOR (Hageman 1991). Op basis van twintig scherven die direct aan de oppervlakte werden gevonden, is de vindplaats in de jaren tachtig van de vorige eeuw door Hageman gewaardeerd als *vermoedelijk* laatmiddeleeuws nederzettingsterrein uit de periode 12^e-13^e eeuw. Daarnaast zijn er jongere funderingsresten van boerderij 'Molenzicht' uit de Nieuwe tijd, die in 1930/1936 werd gesloopt om plaats te maken voor de huidige woonhuizen Dorpsdijk 9-15. Hageman stelde voor het gebied op te nemen als attentiegebied, wat later resulteerde in aanwijzing van de percelen als AMK-terrein en in een aanduiding op de CHS.

Resultaten bodemopbouw en de mate van gaafheid van de ondergrond

Tijdens het inventariserend veldonderzoek zijn in totaal 16 boringen in 4 raaien verspreid over het plangebied gezet. Gebleken is dat de bodemopbouw grotendeels intact aanwezig was. De diepst aangeboorde afzettingen in het plangebied bestaan uit een dek, dat tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer, wordt gerekend. Het pakket bevindt zich op een minimale diepte van 1,98 m - NAP (1,49 m - mv). De uitzonderlijk hoge ligging van het Laagpakket van Wormer is bijzonder. De waarneming staat echter niet op zich: zo'n 700 meter ten noordwesten van het plangebied is in het Valkensteinse Blok ook een hoge ligging van het laagpakket gedocumenteerd (Van der Roest 2010). Op het Laagpakket van Wormer ligt een venige klei/veenpakket, dat behoort tot de Formatie van Nieuwkoop. Het pakket is aangetroffen op een minimale diepte van 1,71 m - NAP (1,22 m - mv). De top van de natuurlijke sequentie bestaat uit een op het veen liggend klastisch pakket met overstromingsafzettingen behorend tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren. Het pakket is aangeboord op een minimale diepte van 1,14 m - NAP (0,48 m - mv). Op deze afzettingen is in alle boringen een uit twee delen bestaand antropogeen pakket aanwezig. De top van het onderste deel van het pakket ligt op een gemiddelde diepte van 0,71 m - NAP (0,37 m - mv) en is minimaal 30 cm en maximaal 331 cm dik. Aan het maaiveld bevindt zich een geroerd en/of opgebracht pakket. De dikte van dit pakket bedraagt minimaal 8 cm en maximaal 94 cm.

Resultaten archeologische resten

Tijdens het inventariserend veldonderzoek in het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15 zijn in de boorkernen behalve in het antropogene pakket en het daarop liggende geroerde en/of opgebrachte pakket geen archeologische indicatoren aangetroffen. De trajecten van de het antropogene pakket kunnen in verband worden gebracht met de aanwezigheid en sloop van boerderij Molenzicht en - in de richting van de Dorpsdijk in boringen 5 en 6 - met de ophogingen van de dijk en met de bewoning daaraan; het geroerde en/of opgebrachte pakket kan worden gerelateerd aan (sub)recente activiteiten van de (voormalige) bewoners van de huizen op hun percelen (tuinieren, bouw schuurtjes, heiningen en dergelijke), eventueel in combinatie met de aanvoer en het opbrengen van grond van elders. In boring 11 is op een diepte van 2,50 m - NAP (2,20 m - mv) houtskool aangetroffen. De toekenning van de klei waarin zich het materiaal bevond aan een bepaald stratigrafisch niveau was lastig. Vooralsnog wordt de klei geïnterpreteerd als behorend tot het antropogeen pakket I; een toewijzing aan het Laagpakket van Wormer is echter niet geheel uit te sluiten.

Een duidelijk te onderscheiden vondstlaag uit de 12^e-13^e eeuw is niet aangetroffen; aanwijzingen voor de aanwezigheid van ophogingslagen die als terp kunnen worden geïnterpreteerd (kluitenstructuur en laagjes rietachtig materiaal, zoals elders - bijvoorbeeld in Barendrecht - zijn aangetoond) ontbreken eveneens. Er is geen stratigrafisch niveau waargenomen waaraan het - aan het einde van de jaren tachtig door Hageman verzamelde - laatmiddeleeuwse vondstmateriaal kan worden toegewezen.

De aardewerk scherven uit de 12^e-13^e eeuw van Hageman zijn aan het oppervlak verzameld. Indien de vondsten niet met grond van elders zijn aangevoerd bij eventuele ophogingen van de percelen betekent dit dat het materiaal afkomstig moet zijn van een hooggelegen stratigrafisch niveau. Gelet op de hierboven gemelde dikte van het antropogene en geroerde pakket is het dan ook zeer aannemelijk te veronderstellen dat een eventueel oorspronkelijk aanwezige vondstlaag uit de 12^e-13^e eeuw zeer sterk is aangetast. Zelfs in het geval dat zich toch een terp in het plangebied bevindt, zijn ook dan de meest waardevolle delen - de top - sterk aangetast door grondroerende activiteiten op de percelen in de afgelopen decennia.

Resultaten aanscherpen waardestelling

Uit het bovenstaande wordt geconcludeerd dat in het plangebied Rhoon Dorpsdijk 9-15 binnen de onderzochte bovenste 3 meter van de bodem geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Op grond van de lage tot middelmatige scores op de waarden fysieke en inhoudelijke kwaliteit worden de archeologische resten als niet behoudenswaardig gewaardeerd.

Aanbevelingen - selectieadvies

Het BOOR raadt de gemeente Albrandswaard aan om - in overleg met de Provincie Zuid-Holland - de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 1 van het terrein af te halen. Om de diepere ondergrond te beschermen, adviseert het BOOR om het terrein op te nemen in de Waarde - Archeologie van het omliggende gebied. Het rapport biedt een herziening van de waardering van het terrein en kan als dusdanig ook gebruikt worden als onderbouwing bij een actualisering van de CHS. Het BOOR raadt aan om het terrein van de CHS-kaart af te voeren.

INHOUDSOPGAVE

blz.

SAMENVATTING	3
1 INLEIDING	7
1.1 Inleiding.....	7
1.2 Plaats onderzoek binnen de Archeologische Monumentenzorg	7
1.3 Administratieve gegevens onderzoek	8
2 AANLEIDING ONDERZOEK	11
2.1 Inleiding.....	11
2.2 Status van het terrein	11
2.3 De vindplaats.....	11
2.4 Onderzoek.....	12
3 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	13
3.1 Doel	13
3.2 Methoden	13
3.3 Resultaten	14
3.3.1 Geologie	14
3.3.2 Archeologie	15
3.3.3 Waardestelling archeologische resten	15
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
4.1 Conclusies.....	21
4.2 Aanbevelingen - selectieadvies.....	22
GERAADPLEEGDE BRONNEN	23
AFKORTINGEN	25
BIJLAGE 1: BESCHRIJVING VINDPLAATS 12-40 (HAGEMAN 1991)	27
BIJLAGE 2: BOORSTATEN	29

	Klimaat Landschap Vegetatie		Archeologische perioden
2000	Subatlantic <i>koeler vochtiger</i>	loofbos	Nieuwe tijd
1500			Late Middeleeuwen B
1000			Late Middeleeuwen A
500			Vroege Middeleeuwen
0			Romeinse tijd
500			Late IJzertijd
500			Midden-IJzertijd
1000			Vroege IJzertijd
1500			Late Bronstijd
2000			Subboreaal <i>koeler droger</i>
2500	Laat Neolithicum	Vroege Bronstijd	
3000		Midden-Neolithicum	
3500		Vroeg Neolithicum	
4000	Atlanticum <i>warm vochtig</i>	Mesolithicum	
4500			
5000			
5500			
6000	Boreaal <i>warmer</i>	den	
6500			
7000			
7500	Preboreaal <i>warmer</i>	berk	
8000			
8500	Late Dryas <i>kouder</i>	toendra	Laat-Paleolithicum
9000			
9500			

Tijdtabel.

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Albrandswaard heeft de afdeling Onderzoek en Rapportage van het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) een inventariserend veldonderzoek door middel van het zetten van grondboringen uitgevoerd in het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15 (Monumentnummer 16205). Het plangebied is weergegeven in afbeelding 1. Het bevindt zich ter plekke van de percelen van de woningen aan de Dorpsdijk 9-15 te Rhoon binnen de coördinaten 87.912/431.055, 87.963/431.087, 87.975/431.063 en 87.934/431.031. Het onderzoek is verricht om ter onderbouwing van een eventuele aanpassing van het voor het plangebied voorgestelde beleid in het bestemmingsplan 'Albrandswaard-Noord' de waardestelling van de in de jaren tachtig in het plangebied aangetroffen archeologische resten te kunnen aanscherpen.

1.2 Plaats onderzoek binnen de Archeologische Monumentenzorg

Het proces van Archeologische Monumentenzorg (AMZ) bestaat uit de volgende stappen:

Stap 1.

De inventarisatie van archeologische waarden in een plangebied. Een inventarisatie bestaat doorgaans uit het uitvoeren van een bureauonderzoek (met als doel het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting), gevolgd door een inventariserend veldonderzoek. Bij een inventariserend veldonderzoek kan onderscheid gemaakt worden in een verkennende fase (toetsen en aanvullen gespecificeerde archeologische verwachting), een karterende fase (vaststellen en begrenzen archeologische vindplaatsen) en een waarderende fase (bepalen waarde aan de hand van fysieke en inhoudelijke kwaliteit van vindplaatsen). De inventarisatie resulteert in het opstellen van een (selectie)advies, aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (een selectiebesluit) kan worden genomen (stap 2).

Stap 2.

Het nemen van een selectiebesluit op grond van de resultaten van de inventarisatie (het beleid ten aanzien van vindplaatsen). Het selectiebesluit houdt in dat een vindplaats wel of niet als behoudenswaardig wordt gekwalificeerd. In het geval van behoudenswaardige vindplaatsen vindt uitvoering van het selectiebesluit plaats; uitgangspunt hierbij is het streven naar behoud *in situ* van vindplaatsen (stap 3). In het geval van niet-behoudenswaardige vindplaatsen is het proces van Archeologische Monumentenzorg afgerond.

Stap 3.

Het uitvoeren van het selectiebesluit door: het *in situ* veiligstellen van archeologische informatie van behoudenswaardige vindplaatsen door fysieke bescherming, dan wel het veiligstellen van archeologische informatie van behoudenswaardige - maar niet *in situ* te handhaven - vindplaatsen door documentatie ervan door opgraving voorafgaand aan de werkzaamheden in het plangebied, dan wel het verifiëren dat geen archeologische informatie ongedocumenteerd verloren gaat door archeologische begeleiding van de werkzaamheden in het plangebied.

Het voorliggende rapport bevat het verslag van de eerste stap in het proces van Archeologische Monumentenzorg: de inventarisatie van archeologische waarden in het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van grondboringen.

Aan de hand van de resultaten van het booronderzoek kan de waardestelling van de in het gebied aanwezige archeologische resten worden aangescherpt. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan ten aanzien van een eventuele aanpassing van het voor het areaal van Monumentnummer 16205 voorgestelde archeologisch beleid in bestemmingsplangebied 'Albrandswaard-Noord'.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de 'Richtlijnen voor het uitvoeren van archeologisch bureauonderzoek en niet-gravend inventariserend veldonderzoek in de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Albrandswaard, Capelle aan den IJssel, Hellevoetsluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse en Westvoorne (versie 2.5)' uit 2013.

Het inventariserend veldonderzoek is tevens uitgevoerd conform de specificaties VS01 en VS03, vastgelegd in het protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek van de KNA Landbodems versie 3.3 van de SIKB. Het onderzoek is gerapporteerd conform de specificatie VS05 van dat protocol.

1.3 Administratieve gegevens onderzoek

Soort onderzoek	inventariserend veldonderzoek
Plangebied	
Naam	Dorpsdijk 9-15
Plaats	Rhoon
Gemeente	Albrandswaard
RD-coördinaten plangebied	87.912/431.055, 87.963/431.087, 87.975/431.063 en 87.934/431.031
Opdrachtgever	gemeente Albrandswaard
Bevoegd gezag	
Naam organisatie	gemeente Albrandswaard
Naam deskundige	C.D. de Klerk-Verbeek
Uitvoering onderzoek	
Naam instelling/bedrijf	BOOR
Naam prospector/KNA-archeoloog	drs. W. Zijl
Naam senior prospector	drs. D.E.A. Schiltmans
Datum onderzoek	maart 2015
Archis-onderzoeksmeldingsnummer	65279
Resultaat onderzoek	
BOOR-vindplaatscode	12-40
Monumentnummer	16205
Archis-vondstmeldingsnummer(s)	niet van toepassing
Plaats en beheer documentatie	archief BOOR onder de projectcode BOORrapporten 592
Plaats en beheer vondstmateriaal	niet van toepassing

Afb. 1. Ligging van het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15.

2 AANLEIDING ONDERZOEK

2.1 Inleiding

De gemeente Albrandswaard heeft bestemmingsplan 'Albrandswaard Noord' in procedure (het ontwerp ligt ter inzage), waarin de vier percelen Dorpsdijk 9, 11, 13 en 15 in Rhoon gezamenlijk zijn opgenomen als terrein met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1'. Voor dergelijke terreinen geldt een bouwregeling en een omgevingsvergunning voor alle werken, geen bouwwerk zijnde, en voor alle bouw- en graafwerkzaamheden (dus ongeacht de diepte en het oppervlak van de verstoring).

De genoemde percelen zijn met de woningen recent aangekocht door vier gezinnen. In het kader van de ter inzage legging van het bestemmingsplan hebben de bewoners/eigenaren bezwaar gemaakt tegen wat zij omschrijven als 'de archeologische beperking' op hun perceel. Zij willen op termijn de verouderde huizen aanpassen (geen sloop/nieuwbouw, wel aanbouw en aanpassen van de buitenruimte). De plannen voor één aanbouw zijn al concreet, hiervoor ligt een aanvraag bij de gemeente Albrandswaard. Daarnaast willen de bewoners willen 'aan de slag' met de verouderde tuininrichting. In het kadaster en het vigerende bestemmingsplan dat zij hebben geraadpleegd bij de koop was geen sprake van (beperkingen door) archeologie.

2.2 Status van het terrein

Het desbetreffende terrein staat op de gemeentelijke Archeologische Waarden- en Beleidskaart (AWK 2009) en op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de Provincie Zuid-Holland (CHS) aangeduid als 'terrein met zeer hoge archeologische waarde', monumentnummer 16205. Conform de provinciale Verordening Ruimte (2014) geldt voor CHS-terreinen behoud *in situ*; de verordening geeft de facto een verbod op het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden van welke aard dan ook. Dit provinciale beleid is 1 op 1 overgenomen in het ontwerpbestemmingsplan.

2.3 De vindplaats

De aanwijzing van het areaal van de vier percelen tot 'terrein met zeer hoge archeologische waarde' (Monumentnummer 16205) is gebaseerd op de aanwezigheid van archeologische resten die worden aangeduid met de BOOR-vindplaatscode 12-40. De resten zijn getraceerd bij veldkarteringen die aan het eind van de jaren tachtig op IJsselmonde werden uitgevoerd door R.J. Hageman voor het BOOR (zie Bijlage 1). Verspreid over een areaal van 50 x 50 meter achter de huizen Dorpsstraat 9, 11, 13 en 15 werd destijds aan het oppervlak - naast veel bakstenen en aardewerk uit de Nieuwe tijd - ook enig laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen: vier scherven Pingsdorf, twee Andenne (11^e-13^e eeuw), een protosteengoed (13^e eeuw), acht grijs en vijf stuks rood (vanaf de 13^e eeuw). Naast het aardewerk werden door Hageman nabij het oppervlak ook funderingsresten uit de Nieuwe tijd van boerderij 'Molenzicht' waargenomen. De eerste steen voor de boerderij is gelegd op 1 mei 1819; in 1930/1936 is Molenzicht gesloopt om plaats te maken voor de huidige huizen op het terrein (Stichting Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal). Als gevolg van de aanwezigheid van het afbraakmateriaal van de boerderij in de bovengrond was het door Hageman niet mogelijk boringen te zetten op de locatie van de vindplaats, waardoor geen gegevens over de bodemopbouw konden worden verzameld en de middeleeuwse vondsten niet aan een stratigrafisch niveau anders dan de aan de oppervlakte liggende grond konden worden toegewezen. Hageman maakt geen melding van het aantreffen van vondsten bij de inspectie van de kanten van het slootje dat het terrein begrenste in de jaren tachtig. De vindplaats strekt zich blijkbaar niet uit tot die sloot.

Op basis van de twintig oudere scherven is de vindplaats beschreven en gewaardeerd als een *vermoedelijk* laatmiddeleeuws nederzettingsterrein uit de periode 12^e-13^e eeuw. Hageman stelde voor het gebied op te nemen als attentiegebied, wat later resulteerde in aanwijzing door de provincie Zuid-Holland van de percelen als AMK-terrein en in een aanduiding op de CHS.

Het is duidelijk dat de waardering van het terrein destijds niet is verlopen zoals dat nu in het huidige bestel van de archeologische monumentenzorg gebruikelijk (en voorgeschreven!) is. Bij de interpretatie van de archeologische resten kunnen vraagtekens worden gezet. Zo is de duiding als nederzettingsterrein bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend. Gelet op de datering van het vondstmateriaal in de 12^e-13^e eeuw zou het om een terrein gaan dat (ook) bewoond is geweest vóór de overstromingen van de Riederwaard in 1373-1375. Onderzoek van het BOOR in Albrandswaard en Barendrecht geeft aan dat resten uit die periode afgedekt zijn door een pakket zanden en kleien, afgezet in de tijdspanne tussen de overstromingen en de herindijkingen. De aanwezigheid van dit overstromingsdek is overal in het gebied van de voormalige Riederwaard aangetoond. De vondst van aardewerk uit de 12^e-13^e eeuw aan het oppervlak suggereert de aanwezigheid van een kunstmatige ophoging - een terp - in de ondergrond. De scherven zouden dan afkomstig kunnen zijn van de top van de terp die niet door het overstromingsdek is afgedekt. Een andere mogelijk verklaring voor de aanwezigheid van vondstmateriaal aan het oppervlak is dat het terrein is opgehoogd met van elders aangevoerde grond, waarin zich archeologische resten bevonden. Kortom, de locatie roept veel vragen op, wat nader onderzoek in het kader van het bestemmingsplan rechtvaardigt.

Afb. 2. Boerderij "Molenzicht" in 1918 aan de Dorpsdijk in Rhoon ter plaatse van huisnummers 9 tot en met 19.
Bron: Website Stichting Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal.

Afb. 3. De Dorpsdijk in Rhoon rond 1950. Links is het huis Dorpsdijk 15 (in het plangebied gelegen) te zien; rechts daarvan het huis Dorpsdijk 17 met daarachter een twee schuren/stallen. Huis en schuren/stallen zijn restanten van boerderij Molenzicht. Het terrein achter Dorpsdijk 15 en links van de grote schuur/stal is het plangebied.
Bron: Website Stichting Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal.

2.4 Onderzoek

De gemeente staat uiteraard achter haar archeologiebeleid, maar onderkent de praktische problemen waar de bewoners hierdoor worden gesteld. Gelet hierop en de constatering dat het zeer onduidelijk was wat de vindplaats nu eigenlijk voorstelt en of de aanwijzing als 'terrein met zeer hoge archeologische waarde' van de CHS wel terecht is, heeft de gemeente Albrandswaard in nauw overleg met de afdeling Beheer en Beleid van het BOOR en de Provincie Zuid-Holland - besloten om het terrein te laten onderzoeken door middel van een waarderend inventariserend veldonderzoek (grondboringen). De provinciale Verordening Ruimte (artikel 2.4.4 lid 2 *Verbod op roeren bodem*) biedt hiervoor de mogelijkheid ('tenzij'-clausule). Met de verkregen gegevens kunnen de oppervlakteverspreiding en diepteligging van de archeologische resten nader in beeld worden gebracht en kan de waardering ervan - gebaseerd op in de jaren tachtig verzamelde informatie - worden getoetst en eventueel aangescherpt. Aan de hand van de toegespitste waardestelling wordt gekeken of het voorgestelde beleid in het bestemmingsplan kan worden aangepast: behoud, maar pas vanaf een bepaalde diepte. Hierdoor zouden diverse kleinere/ondiepere bodemingrepen zonder vergunning kunnen plaatsvinden zonder dat de archeologische waarden worden aangetast.

3 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

3.1 Doel

Het doel van inventariserend veldonderzoek was om in aanvulling op het onderzoek van Hageman aan het einde van de jaren tachtig gegevens te verkrijgen over de archeologische resten in het plangebied, aangeduid met de BOOR-vindplaatscode 12-40 in het areaal van AMK-terrein 16205. Met de verkregen informatie kan de waardestelling - gebaseerd op de door Hageman verzamelde informatie - ervan worden getoetst en eventueel aangescherpt. Aan de hand van de toegespitste waardestelling wordt vervolgens gekeken of het voorgestelde beleid in het bestemmingsplan kan worden aangepast, waardoor diverse kleinere/ondiepere bodemingrepen zonder vergunning zouden kunnen gaan plaatsvinden zonder dat de archeologische waarden worden aangetast.

Om de waardestelling van de archeologische resten in het plangebied aan te kunnen scherpen worden gedurende het onderzoek gegevens over de fysieke kwaliteit - met de criteria gaafheid en conservering - en inhoudelijke kwaliteit - met de criteria zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit - van de archeologische resten verzameld. De archeologische resten worden op basis van de zes genoemde criteria gewaardeerd. Van belang hierbij is dat informatie over de aard (welke complextype(n) is of zijn aanwezig), datering, omvang en stratigrafische positie wordt verkregen. Benadrukt wordt dat bij de waardering de vindplaats niet wordt beoordeeld op de beleving - met als criteria schoonheid en herinneringswaarde. Aan de hand van de waardestelling van de vindplaats wordt - in een normaal verlopend proces van archeologische monumentenzorg - een selectieadvies ten behoeve van het bevoegd gezag opgesteld.

Naast de aangescherpte waardestelling is voor het vaststellen van het beleid ten aanzien van de vindplaats nauwkeurige informatie over de mate van gaafheid van de bodemopbouw en van de exacte ligging (horizontale begrenzing) en exacte diepteligging (verticale begrenzing) van de archeologische waarden nodig. Met deze gegevens kan een inschatting worden gemaakt of en zo ja in welke mate bij toekomstige bodemingrepen in het arealen van het plangebied archeologische waarden zullen worden aangetast. Ze dienen dan ook te worden verzameld gedurende het inventariserend veldonderzoek.

3.2 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek is verricht door middel van grondboringen en door het uitvoeren van een bescheiden oppervlaktekartering. Het veldwerk heeft plaatsgevonden op 2 en 3 maart 2015. De werkzaamheden zijn verricht door de heer R.D. van Dijk (senior veldtechnicus) en mevrouw W. Zijl (prospector Ma) beiden BOOR.

Het zetten van grondboringen is een non-destructieve manier van onderzoek die onder andere gebruikt kan worden om archeologische vindplaatsen te lokaliseren. Een archeologische laag is in de (guts)boor herkenbaar als een zogenaamde 'vuile' laag. Een dergelijke laag kan een oude leeflaag vertegenwoordigen en archeologische indicatoren bevatten zoals houtskool, bot, aardewerk of vuursteen. Ook afwijkingen in de reguliere bodemopbouw kunnen een goede indicatie voor menselijke activiteiten in het verleden zijn. Daarnaast kan door deze methode eenvoudig inzicht verkregen worden in de intactheid van de bodem in het plangebied. Benadrukt moet worden dat kleinschalige archeologische verschijnselen zoals verkavelingspatronen, graven, grondsporen en andere zeer lokale archeologische resten slecht herkenbaar zijn in boringen. Gedurende het boren wordt tevens gelet op de geologische opbouw van de bodem. Inzicht in de bodemopbouw is noodzakelijk om beter te kunnen inschatten waar zich mogelijk archeologische waarden bevinden en om de archeologische potentie van een gebied te bepalen; zo kan er dus gericht archeologisch onderzoek plaatsvinden.

In het plangebied zijn 4 raaien gezet met minimaal 3 en maximaal 6 boringen per raai. In totaal zijn er op het terrein 16 boringen gezet (Afbeelding 4). Vanwege obstakels in de bodem (betonplaten en dergelijke) en de inrichting van de tuinen achter de huizen en de daarin staande bebouwing moest worden afgeweken van de oorspronkelijke boorstrategie. De boringen liggen nu tussen de 7 en 12 m uit elkaar. Er is getracht alle boringen tot in natuurlijke/intacte afzettingen te zetten. De maximale boordiepte bedroeg 7,73 m - NAP (7,00 m - mv).

Voor de boringen is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boorbeschrijvingen zijn in het veld verwerkt met een veldcomputer in de beschrijvings-software Deborah 2.7b. De boorlocaties en maaiveldhoogtes van de boorpunten zijn ingemeten met een GPS. Hierbij is gebruik gemaakt van het 06-GPS netwerk, een landelijk dekkend netwerk van GNSS-referentiestationen. De afwijking in de plaatsbepaling bedraagt maximaal 3 cm. Het opgeboorde materiaal is met het oog gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Voor de bepaling van het kalkgehalte van sedimenten is gebruik gemaakt van een zoutzuuroplossing (10%). Er zijn geen grondmonsters genomen.

De bescheiden oppervlaktekartering is uitgevoerd door de onbebouwde en onbegroeide arealen in het plangebied te inspecteren op de aanwezigheid van archeologisch materiaal.

3.3 Resultaten

3.3.1 Geologie

In 2003 is de nieuwe lithostratigrafische indeling van Nederland ingevoerd (Westerhoff, Wong en De Mulder 2003). In dit rapport wordt echter - vooruitlopend op het ontwikkelen van een regionale lithostratigrafische indeling van de holocene afzettingen in het Maasmondgebied - uitgegaan van de oude lithostratigrafische indeling zoals die door de toenmalige Rijksgeologische Dienst in 1975 is opgesteld (Zagwijn en Van Staalduinen 1975). Voor de volledigheid wordt wel de van toepassing zijnde term van de nieuwe indeling vermeld.

Hieronder volgt een globale beschrijving van de vijf stratigrafische eenheden die in het bodemprofiel zijn onderscheiden. De eenheden worden van onder naar boven beschreven en zijn in afbeelding 5 weergegeven in een profiel. De boorstaten zijn terug te vinden in bijlage 2. Voor een nadere toelichting op ouderdom, klimaat, landschap en archeologische periode wordt verwezen naar de tijdtabel op pagina 6.

Klastisch pakket 1

Klastisch pakket 1 bestaat uit een (licht)bruin)grijze tot (licht)grijs)bruine, zwak tot sterk humeuze, matig tot sterk siltige klei. Het pakket bevat hout- en rietresten. Er komen schelpen, humusvlekken en zand- en humuslagen in voor.

Het pakket is aangetroffen in alle boringen, vanaf gemiddeld 2,55 m - NAP (2,21 m - mv). De waargenomen minimale diepte van de top bedraagt 1,98 m - NAP (1,49 m - mv) in boring 3; de waargenomen maximale diepte van de top bedraagt 3,53 m - NAP (3,73 m - mv) in boring 5. De onderkant is niet bereikt, de maximale waargenomen dikte bedraagt 477 cm in boring 1.

De grens tussen klastisch pakket 1 en het bovenliggende organisch pakket A is geleidelijk tot abrupt, de grens naar antropogeen pakket I is abrupt.

Klastisch pakket 1 is geïnterpreteerd als een dek, dat behoort tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer (voormalige Afzettingen van Calais). De uitzonderlijk hoge ligging van het Laagpakket van Wormer is bijzonder. De waarneming staat echter niet op zich: zo'n 700 meter ten noordwesten van het plangebied is in het Valkensteense Blok ook een hoge ligging van het laagpakket gedocumenteerd (Van der Roest 2010).

Organisch pakket A

Organisch pakket A is in de boringen 1 tot en met 8 en 13 tot en met 16 aangetroffen. Het bestaat onder andere uit een venige (licht)bruine tot zwarte, matig tot sterk humeuze klei met hout-, riet- en plantenresten. De klei is kalkloos.

In de boringen 8, 13 en 16 bestaat het pakket uit een (donker)bruin sterk kleiig veen met hout- en rietresten. Organisch pakket A is aangetroffen vanaf gemiddeld 2,30 m - NAP (1,98 m - mv). De waargenomen minimale diepte van de top bedraagt 1,71 m - NAP (1,22 m - mv) in boring 3; de waargenomen maximale diepte van de top bedraagt 3,46 m - NAP (3,66 m - mv) in boring 5. In deze boring is het pakket waarschijnlijk naar beneden gedrukt door het dikke antropogene pakket daarboven. De dikte bedraagt minimaal 7 cm in boring 5 en maximaal 72 cm in boring 15.

De grens tussen organisch pakket A en het bovenliggende klastisch pakket 2 is voornamelijk geleidelijk, in enkele boringen abrupt.

Organisch pakket A is geïnterpreteerd als een venige klei/veenpakket, dat behoort tot de Formatie van Nieuwkoop (voormalig Hollandveen).

Klastisch pakket 2

Klastisch pakket 2 bestaat uit een (licht)bruin)grijze, matig tot sterk siltige klei. Het pakket bevat hout-, riet- en plantenresten. Er komen schelpen, humus- en ijzervlekken, humuslagen en veenbrokken in voor.

Het pakket is aangetroffen in de boringen 1 tot en met 4, 6 tot en met 8 en 13 tot en met 16, vanaf gemiddeld 1,63 m - NAP (1,26 m - mv). De waargenomen minimale diepte van de top bedraagt 1,14 m - NAP (0,48 m - mv) in boring 15. De waargenomen maximale diepte van de top bedraagt 1,97 m - NAP (1,20 m - mv) in boring 13. De dikte bedraagt minimaal 21 cm in boring 3 en maximaal 89 cm in boring 6.

De grens tussen klastisch pakket 2 en het bovenliggende antropogene pakket is abrupt tot geleidelijk.

Klastisch pakket 2 is geïnterpreteerd als overstromingsafzettingen, die behoren tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren (voormalige Afzettingen van Duinkerke).

Antropogeen pakket I

In alle boringen is een uit twee delen bestaand antropogeen pakket aangeboord. Het onderste deel bestaat overwegend uit een (licht)bruine tot (licht)bruin)grijze, zwak tot sterk humeuze, matig siltige tot sterk zandige klei. In het pakket komen schelpresten, ijzer- en humusvlekken, hout-, riet- en wortelresten voor. Er zijn veel puntjes in aangetroffen bestaand uit onder andere baksteenresten, steenkoolfragmenten, kiezels en mortelresten. De top van het onderste deel van het pakket ligt op een gemiddelde diepte van 0,71 m - NAP (0,37 m - mv). Het pakket is minimaal 30 cm in boring 15 en maximaal 331 cm dik in boring 5, in boring 5 hangt de dikte van het pakket waarschijnlijk samen met de aanwezigheid van de dijk en de bewoning daaraan.

Geroerd en/of opgebracht pakket

De top van de sequentie bestaat uit een opgebracht en/of geroerd pakket. Het pakket bestaat uit bruingrijze sterk siltige tot matig zandige, zwak tot sterk humeuze klei. Of een (donker)bruin tot bruingrijs kleilig, sterk humeus, matig grof zand. Met wortelresten en puntjes.

Het geroerde en/of opgebrachte pakket is minimaal 8 cm dik in boring 10 en maximaal 94 cm dik in boring 4.

Oxidatie-reductiegrens

De oxidatie-reductiegrens in het plangebied ligt gemiddeld rond de 1,0 m - maaiveld.

3.3.2 Archeologie

Tijdens het inventariserend veldonderzoek in het plangebied Albrandswaard Rhoo Dorpsdijk 9-15 zijn behalve in het antropogene pakket en het daarop liggende geroerde en/of opgebrachte pakket in de boorkernen geen archeologische indicatoren aangetroffen. De trajecten van de het antropogene pakket kunnen in verband worden gebracht met de aanwezigheid en sloop van boerderij Molenzicht en - in de richting van de Dorpsdijk in boringen 5 en 6 - met de ophogingen van de dijk en met de bewoning daaraan; het geroerde en/of opgebrachte pakket kan worden gerelateerd aan (sub)recente activiteiten van de (voormalige) bewoners van de huizen op hun percelen (tuinieren, bouw schuurtjes, heiningen en dergelijke), eventueel in combinatie met de aanvoer en het opbrengen van grond van elders. In boring 11 is op een diepte van 2,50 m - NAP (2,20 m - mv) houtskool aangetroffen. De toekenning van de klei waarin zich het materiaal bevond aan een bepaald stratigrafisch niveau was lastig. Vooralsnog wordt de klei geïnterpreteerd als behorend tot het antropogeen pakket I; een toewijzing aan het Laagpakket van Wormer is echter niet geheel uit te sluiten.

Een duidelijk te onderscheiden vondstlaag uit de 12^e-13^e eeuw is niet aangetroffen; aanwijzingen voor de aanwezigheid van ophogingslagen die als terp kunnen worden geïnterpreteerd (kluitenstructuur en laagjes rietachtig materiaal, zoals elders - bijvoorbeeld in Barendrecht - zijn aangetoond) ontbreken eveneens. Er is geen stratigrafisch niveau waargenomen waaraan het laatmiddeleeuwse vondstmateriaal van Hageman kan worden toegewezen.

De bescheiden oppervlaktekartering leverde geen archeologische indicatoren op.

3.3.3 Waardstelling archeologische resten

De opzet van de waardering is met de gedurende het inventariserend veldonderzoek verzamelde gegevens tot een waardstelling van vindplaats 12-40 te komen. Op basis van de uitkomst van de waardstelling kan worden vastgesteld of de vindplaats wel of niet behoudenswaardig is en kan het verdere beleid ten aanzien van de locatie worden geformuleerd. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de bij de waardstelling te beoordelen kwaliteiten en de daaraan gerelateerde waarderingcriteria en parameters.

Bij de waardstelling van niet-zichtbare archeologische vindplaatsen - zoals in het geval van vindplaats 12-40 - wordt in de eerste plaats aan de hand van de criteria gaafheid en conservering de fysieke kwaliteit bepaald. Per onderscheiden criterium wordt de waarde van de vindplaats beoordeeld als hoog (3 punten), midden (2 punten) of laag (1 punt). Een vindplaats wordt op basis van de fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig aangemerkt, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (vijf of zes punten) scoren. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of de vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Bij een bovengemiddelde score op de criteria zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde (zeven punten of meer) wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. Bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) wordt nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie. De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Fysieke kwaliteit

De gaafheid van de vindplaats is matig te noemen, de score is twee punten (Tabel 2). De diepere bodemtrajecten zijn weliswaar intact aanwezig; de bovenste delen van de bodem in het gebied echter zijn sinds de veldkartering van Hageman aan het eind van de jaren tachtig in zeer sterke mate aangetast door allerlei activiteiten op de achterterreinen van de huizen aan de Dorpsdijk: bouw schuurtjes, plaatsen heiningen, groenaanplant, aanleg speelplekken en waterpartijen, het begraven van overleden huisdieren en dergelijke. De aardewerk scherven uit de 12^e-13^e eeuw van Hageman aan het eind van de jaren tachtig zijn aan het oppervlak verzameld. Indien de vondsten niet met grond van elders zijn aangevoerd bij eventuele ophogingen van de percelen betekent dit dat het materiaal afkomstig moet zijn van een hooggelegen stratigrafisch niveau. Gelet op bovenstaande is het dan ook zeer aannemelijk te veronderstellen dat een eventueel oorspronkelijk aanwezige vondstlaag uit de 12^e-13^e eeuw zeer sterk is aangetast. Op deze plaats wordt benadrukt dat gedurende het

booronderzoek geen terpachtige ophogingen zijn aangetroffen: de hoge ligging van het aardewerk van Hageman kan niet worden verklaard door een in het plangebied aan het oppervlak toppende terp. Zelfs in het geval dat zich toch een terp in het plangebied bevindt, zijn ook dan de meest waardevolle delen - de top - sterk aangetast door grondroerende activiteiten op de percelen in de afgelopen decennia.

De oxidatie-reductiegrens ligt in het plangebied gemiddeld rond de 1,0 m - maaiveld. Dit houdt in dat de huidige conserveringsomstandigheden voor organische materialen in de diepere bodemtrajecten waarschijnlijk goed is en in de bovenste delen van de bodem slecht. Indien de aanname dat het oorspronkelijke 12^e-13^e-eeuwse vondstniveau zich hoog in de bodem heeft bevonden (of zich in aangetaste vorm nog bevindt) juist is, betekent dit dat de huidige conserveringsomstandigheden voor vondsten van organische aard slecht zijn. Het criterium conservering scoort matig voor het bodemtraject tot 3 meter beneden het maaiveld met twee punten (Tabel 2).

Op grond van de kwaliteitscriteria gaafheid (2 punten) en conservering (2 punten) scoort de vindplaats vier punten (middelmatische score) en zou op grond hiervan als niet behoudenswaardig worden aangemerkt. Nu wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of de vindplaats toch behoudenswaardig is.

Waarden	Criteria	Parameters
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	Aanwezigheid sporen
		Gaafheid sporen
		Ruimtelijke gaafheid
		Stratigrafie intact
		Mobilia in situ
		Ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling
		Ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen
		Aanwezigheid antropogeen biochemisch residu
		Stabiliteit van de natuurlijke omgeving
	Conservering	Conservering artefacten
	Conservering organisch materiaal	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	Het aantal vergelijkbare vindplaatsen (complextypen) van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode, binnen dezelfde archeoregio, waarvan de aanwezigheid is vastgesteld
		Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart (indien mogelijk/vereist)
	Informatiewaarde	Opgraving/onderzoek van vergelijkbare vindplaatsen binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar gelden; volledig/partieel)
		Recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio
		Recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode
		Passend binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, RCE en anderen
	Ensemblewaarde	Synchrone context (voorkomen van vindplaatsen uit dezelfde periode binnen de microregio)
		Diachrone context (voorkomen van vindplaatsen uit opeenvolgende perioden binnen de microregio)
		Landschappelijke context (fysisch- en historisch-geografische gaafheid van het contemporaine landschap)
		Aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
	Representativiteit	Kenmerkendheid voor een bepaald gebied en/of periode
		Het aantal vergelijkbare vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd
		Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart

Tabel 1. Waarden, criteria en parameters bij het waarderen van vindplaatsen.

Inhoudelijke kwaliteit

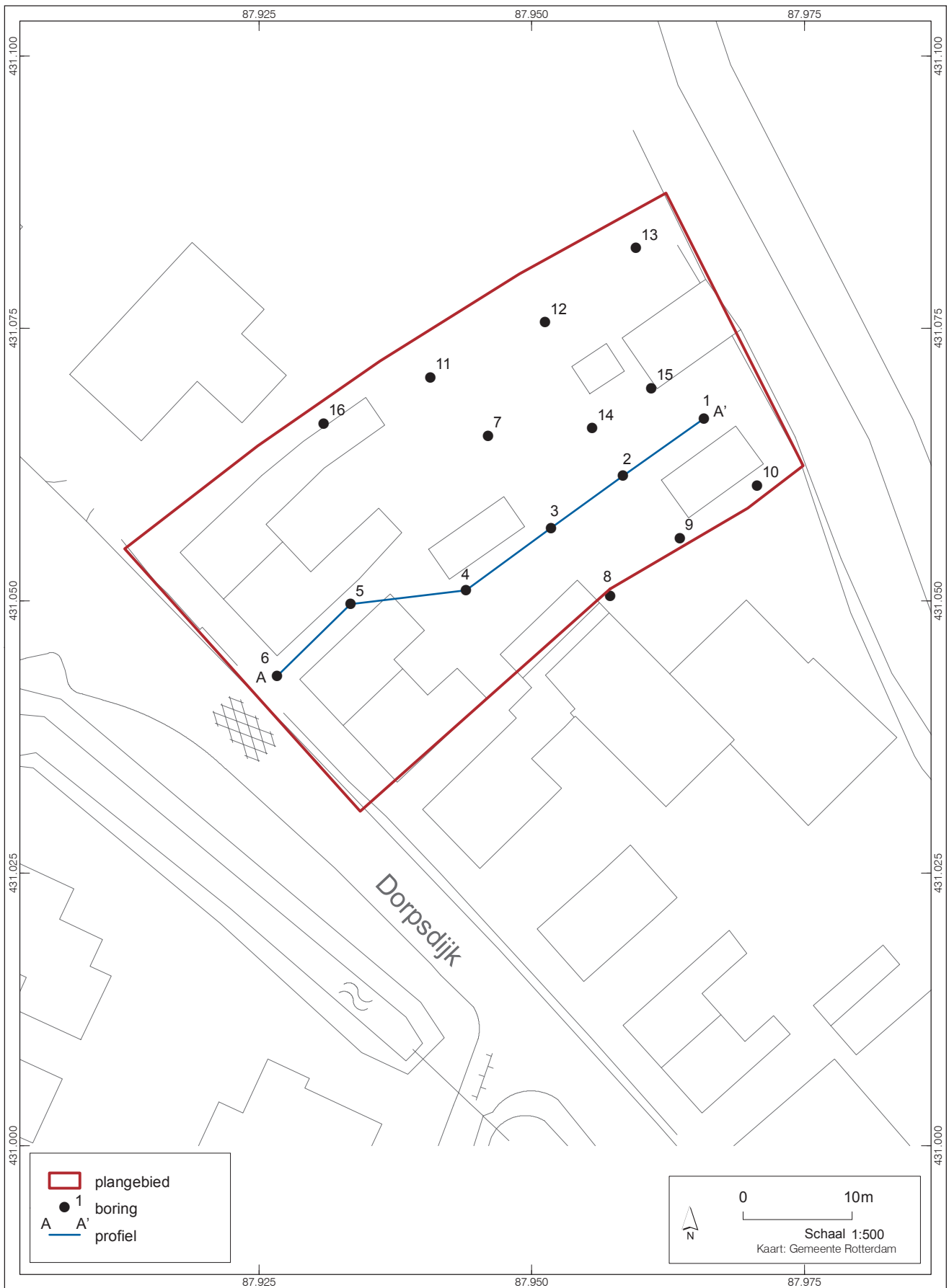
De inhoudelijke kwaliteit wordt beoordeeld aan de hand van de criteria zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. De locatie van een 19^e-20^e-eeuwse boerderij scoort laag voor al deze punten en ook op het criterium representativiteit scoort de vindplaats laag (Tabel 2).

Waarden	Criteria	Punten
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	2
	Conservering	2
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	1
	Informatiewaarde	1
	Ensemblewaarde	1
	Representativiteit	1

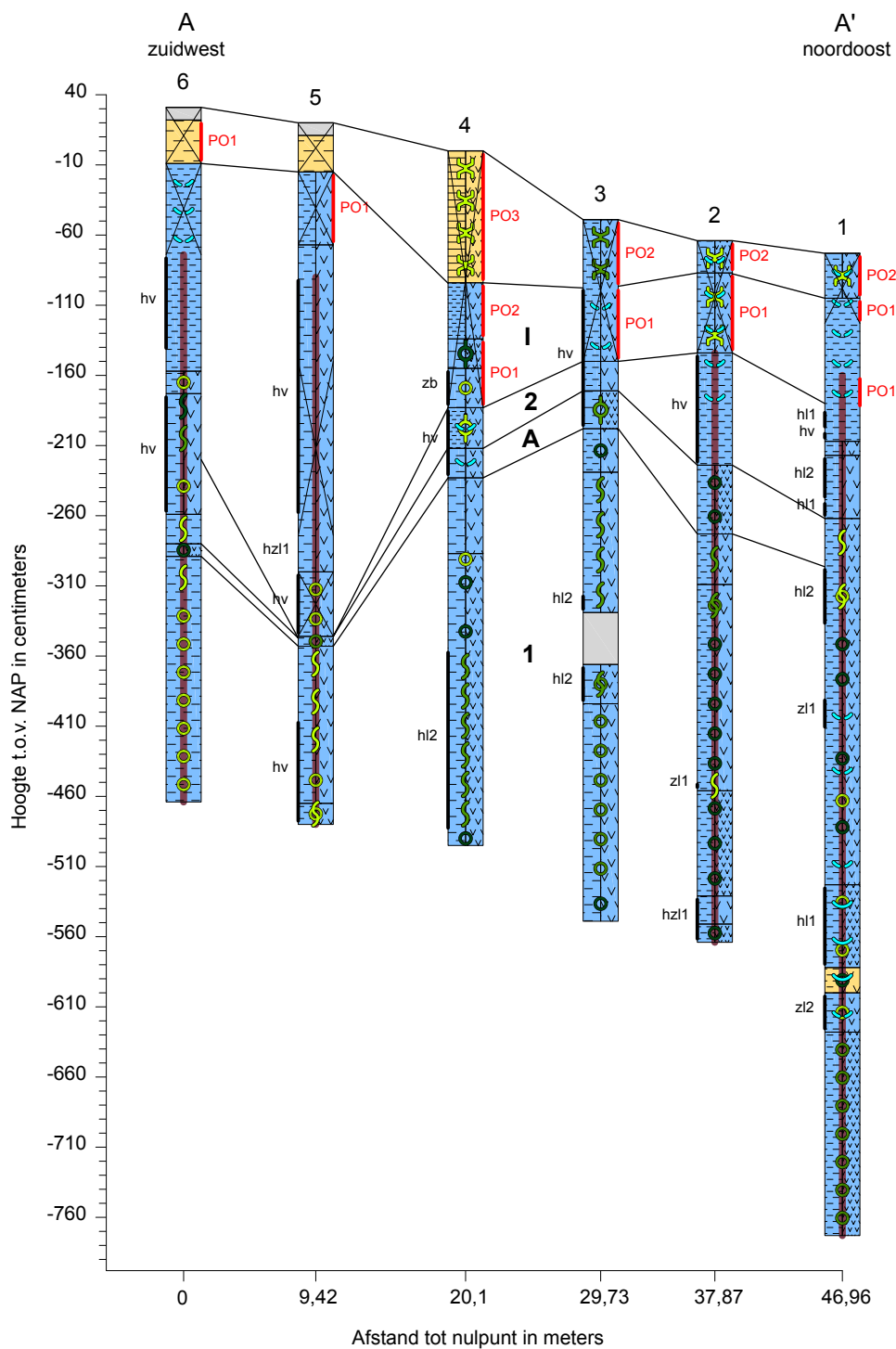
Tabel 2. Waardering vindplaats 12-40.

Conclusie

Op grond van de middelmatige tot lage scores op de waarden fysieke en inhoudelijke kwaliteit wordt vindplaats 12-40 als niet behoudenswaardig gewaardeerd.

Afb. 4. Ligging boorpunten en profiel A-A'.

zand	hl1 enkele humuslagen	weinig plantenresten	I Antropogeen pakket I
klei	zl1 enkele zandlagen	veel plantenresten	2 Klastisch pakket 2, Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
niet benoemd	hzz1 enkele humus- & zandlagen	spoor riet	A Organisch pakket A, Formatie van Nieuwkoop
geroerd en/of opgebracht pakket	hl2 veel dunne humuslagen	weinig riet	1 Klastisch pakket 1, Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer
kleilig (alleen bij zand)	zl2 veel dunne zandlagen	veel riet	
zwak siltig	hv humusvlekken	spoor wortelresten	
matig siltig	zb zandbrokken	weinig wortelresten	
sterk siltig	spoor hout	schelpgruis	
uiterst siltig	weinig hout	schelpfragment	
zwak humeus	veel hout	volledig gereduceerd	
matig humeus	spoor hout en riet		
sterk humeus	weinig hout en riet		
	spoor plantenresten		

Afb. 5. Profiel A-A'. Voor ligging zie afbeelding 4.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In opdracht van de gemeente Albrandswaard heeft de afdeling Onderzoek en Rapportage van het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) in maart 2015 een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15 (Monumentnummer 16205). Het onderzoek is verricht om ter onderbouwing van een eventuele aanpassing van het voor het plangebied voorgestelde beleid in het bestemmingsplan 'Albrandswaard-Noord' de waardestelling van de eerder in het plangebied aangetroffen archeologische resten te kunnen aanscherpen. Het veldwerk is voorafgegaan door een evaluatie van bekende gegevens over het terrein, met name de beschrijving van de vondsten die in de jaren tachtig van de vorige eeuw werden verzameld, gedetermineerd en geïnterpreteerd door R.J. Hageman voor BOOR (Hageman 1991).

4.1 Conclusies

Ten aanzien van de geformuleerde doelstellingen kan op basis van het onderzoek het volgende worden geconcludeerd.

Bodemopbouw en de mate van gaafheid van de ondergrond

Tijdens het onderzoek is gebleken dat de bodemopbouw grotendeels intact aanwezig was. De diepst aangeboorde afzettingen in het plangebied bestaan uit een dek, dat tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer, wordt gerekend. Het pakket bevindt zich op een minimale diepte van 1,98 m - NAP (1,49 m - mv). De uitzonderlijk hoge ligging van het Laagpakket van Wormer is bijzonder. De waarneming staat echter niet op zich: zo'n 700 meter ten noordwesten van het plangebied is in het Valkensteinse Blok ook een hoge ligging van het laagpakket gedocumenteerd (Van der Roest 2010). Op het Laagpakket van Wormer ligt een venige klei/veenpakket, dat behoort tot de Formatie van Nieuwkoop. Het pakket is aangetroffen op een minimale diepte van 1,71 m - NAP (122 m - mv). De top van de natuurlijke sequentie bestaat uit een op het veen liggend klastisch pakket met overstromingsafzettingen behorend tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren. Het pakket is aangeboord op een minimale diepte van 1,14 m - NAP (0,48 m - mv). Op deze afzettingen is in alle boringen een uit twee delen bestaand antropogeen pakket aanwezig. De top van het onderste deel van het pakket ligt op een gemiddelde diepte van 0,71 m - NAP (0,37 m - mv) en is minimaal 30 cm en maximaal 331 cm dik. Aan het maaiveld bevindt zich een geroerd en/of opgebracht pakket. De dikte van dit pakket bedraagt minimaal 8 cm en maximaal 94 cm.

Archeologische resten

Tijdens het inventariserend veldonderzoek in het plangebied Albrandswaard Rhoon Dorpsdijk 9-15 zijn in de boorkernen behalve in het antropogene pakket en het daarop liggende geroerde en/of opgebrachte pakket geen archeologische indicatoren aangetroffen. De trajecten van de het antropogene pakket kunnen in verband worden gebracht met de aanwezigheid en sloop van boerderij Molenzicht en - in de richting van de Dorpsdijk in boringen 5 en 6 - met de ophogingen van de dijk en met de bewoning daaraan; het geroerde en/of opgebrachte pakket kan worden gerelateerd aan (sub)recente activiteiten van de (voormalige) bewoners van de huizen op hun percelen (tuinieren, bouw schuurtjes, heiningen en dergelijke), eventueel in combinatie met de aanvoer en het opbrengen van grond van elders. In boring 11 is op een diepte van 2,50 m - NAP (2,20 m - mv) houtskool aangetroffen. De toekenning van de klei waarin zich het materiaal bevond aan een bepaald stratigrafisch niveau was lastig. Vooral nog wordt de klei geïnterpreteerd als behorend tot het antropogeen pakket I; een toewijzing aan het Laagpakket van Wormer is echter niet geheel uit te sluiten.

Een duidelijk te onderscheiden vondstlaag uit de 12^e-13^e eeuw is niet aangetroffen; aanwijzingen voor de aanwezigheid van ophogingslagen die als terp kunnen worden geïnterpreteerd (kluitenstructuur en laagjes rietachtig materiaal, zoals elders - bijvoorbeeld in Barendrecht - zijn aangetoond) ontbreken eveneens. Er is geen stratigrafisch niveau waargenomen waaraan het - aan het einde van de jaren tachtig door Hageman verzamelde - laatmiddeleeuwse vondstmateriaal kan worden toegewezen.

De aardewerk scherven uit de 12^e-13^e eeuw van Hageman zijn aan het oppervlak verzameld. Indien de vondsten niet met grond van elders zijn aangevoerd bij eventuele ophogingen van de percelen betekent dit dat het materiaal afkomstig moet zijn van een hooggelegen stratigrafisch niveau. Gelet op bovenstaande is het dan ook zeer aannemelijk te veronderstellen dat een eventueel oorspronkelijk aanwezige vondstlaag uit de 12^e-13^e eeuw zeer sterk is aangetast. Zelfs in het geval dat zich toch een terp in het plangebied bevindt, zijn ook dan de meest waardevolle delen - de top - sterk aangetast door grondroerende activiteiten op de percelen in de afgelopen decennia.

Aanscherpen waardestelling

Uit het bovenstaande wordt geconcludeerd dat in het plangebied Rhoon Dorpsdijk 9-15 binnen de onderzochte bovenste 3 meter van de bodem geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Op grond van de middelmatige tot lage scores op de waarden fysieke en inhoudelijke kwaliteit wordt vindplaats 12-40 als niet behoudenswaardig gewaardeerd.

4.2 Aanbevelingen - selectieadvies

Het BOOR raadt de gemeente Albrandswaard aan om - in overleg met de Provincie Zuid-Holland - de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 1 van het terrein af te halen. Om de diepere ondergrond te beschermen, adviseert het BOOR om het terrein op te nemen in de Waarde - Archeologie van het omringende gebied. Het rapport biedt een herziening van de waardering van het terrein en kan als dusdanig ook gebruikt worden als onderbouwing bij een actualisering van de CHS. Het BOOR raadt aan om het terrein van de CHS-kaart af te voeren.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag in deze is de gemeente Albrandswaard. Ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen in dit rapport dient de gemeente Albrandswaard contact op te nemen met mevrouw C.D. de Klerk-Verbeek.

Gemeente Albrandswaard
t.a.v. mevrouw C.D. de Klerk-Verbeek
Postbus 1000
3160 GA Rhoon
Tel. 010-5061704
E-mail c.d.klerk@albrandswaard.nl

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems versie 3.3*, Gouda.

Hageman, R.J.B., 1991: *IJsselmonde: een archeologische kartering, inventarisatie en waardering*, Rotterdam (BOORrapporten 8).

Roest, J. van der, 2010: *Archeologisch onderzoek BN - Valkensteinsche Blok. Gemeente Albrandswaard. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven*, Houten (Grontmij Archeologische Rapporten 688).

Westerhoff, W.E., T.E. Wong en E.F.J. de Mulder, 2003: Opbouw van de ondergrond, in: Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong (red.): *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten, 247-352.

Zagwijn, W.H. en C.J. van Staalduinen (red.), 1975: *Toelichting bij de geologische overzichtskarten van Nederland*, Haarlem.

Overige bronnen

Archis, Archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (<http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>) op 16 februari 2015).

BOOR, 2009: *Archeologische Waardenkaart Albrandswaard*, Rotterdam (vastgesteld op 22 december 2009).

BOORIS, Archeologisch informatiesysteem van het BOOR (op 20 maart 2015).

Stichting Oudheidkamer Rhoon en Poortugaal (<http://www.oudheidkamerrhoonpoortugaal.nl/web%20dorpsdijk/D1/017/dd17.htm>) op 20 maart 2015).

Provincie Zuid-Holland, 2007: *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland, kaart 1b (Archeologie waarden)* (http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/kaart_chs.html) op 20 maart 2015).

AFKORTINGEN

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumentenkaart
AMZ	Archeologische Monumentenzorg
Archis	Archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
AWK	Archeologische Waardenkaart
BOOR	Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam
BOORIS	Archeologisch informatiesysteem van het BOOR
CvAK	College voor de Archeologische Kwaliteit
GNSS	Global Navigation Satellite System
GPS	Global Positioning System
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
LS	Afkorting voor specificatie Bureauonderzoek (binnen de KNA)
mv	maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
RD	Rijksdriehoek
TNO	Nederlands organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
VS	Afkorting voor specificatie Inventariserend Veldonderzoek (binnen de KNA)

BIJLAGE 1: BESCHRIJVING VINDPLAATS 12-40 (HAGEMAN 1991)

Cat.nr. 20

Site NT en verm. LME, nederzettingsterrein
Code BOOR 12-40
Lokatie top. kaartblad 37G, coördinaten 87.95/430.06 (1)
Gemeente Albrandswaard

Gebied ambacht Rhoon, in de polder De Huiters, bedijkt 1411 en na 1421, in de 1373 verdronken Riederwaard.
Ligging aan de lage Dorpsdijk, relict van de buitendijk van de Riederwaard, tussen lintbebouwing.
Bodem DIII-dekafzettingen op oudere D-afzettingen op Hollandveen.

Terrein een grotendeels onbebouwd erf op een verbreding van de dijkzate, in gebruik bij een naburige tuinderij. Het terrein gaat schuil achter enkele woonpercelen (wsch. oorspr. bij het erf behorend) aan de weg op de dijk. Op het erf heeft (evenwijdig aan de weg) een boerderij gestaan die, uitgezonderd een schuur, in deze eeuw is afgebroken. Het terrein wordt aan de achterkant begrensd door een dijkslootje, dat ter hoogte van het erf sterk naar buiten afbuigt.

Areaal het erf meet ca. 50 x 50 m.
Vondst verspreid over het erf, op deels onbegroeide grond, naast veel NT aw en bakstenen ook enig LME aw: 4 pingsdorp, 2 andenne (11e-13e); 1 protosteengoed (13e); 8 grijs, 5 rood (vanaf 13e).
Diepte nabij het oppervlak zijn bakstenen funderingen aanwezig van de NT boerderij. Het afbraakpuin in de bovengrond maakte het zetten van grondboringen t.p. niet mogelijk.

Datering ondergrens sporen verm. LME; bovengrens 20e eeuw. (2)
Context de site betreft de oude bewoning van de polder, waarin verder naar het z. langs deze dijk de kern van het dorp Rhoon ligt, als zodanig ontstaan bij de (her)bedijking in het begin van de 15e eeuw. De bewoning van de polder lijkt zoals hier te hebben bestaan uit woonplaatsen aan de dijken. De oudere LME vondsten hebben betrekking op de bewoning van de Riederwaard, waarvan weinig bekend is. Zij was verm. geconcentreerd langs de oevers van de omringende rivieren. De Dorpsdijk ligt langs een in de ME verlande Maasbocht door de latere polder Zwaardijk en maakte deel uit van de in de 13e eeuw gesloten dijkring om de waard (vgl. 21 en 22).

Waardering zeldzaamheid 3 (a), gaafheid 2 (b), samenhang 2 (c):
 $3 \times 2 + 2 = 8$ punten.

a LME en NT vindplaats, in elk geval een NT nederzetting; onzeker is of hier reeds in de 15e eeuw is gewoond.
1 extra punt voor de oudere LME vondsten, vgl. noot 2.
b evt. LME sporen zijn verm. door de intensieve NT bewoning sterk aangetast.
c element van deels nog bestaande verspreide bewoning van na de bedijking aan de dijk(en) van de polder (sites 20 en 23).
Bestemming voorgesteld als attentiegebied.

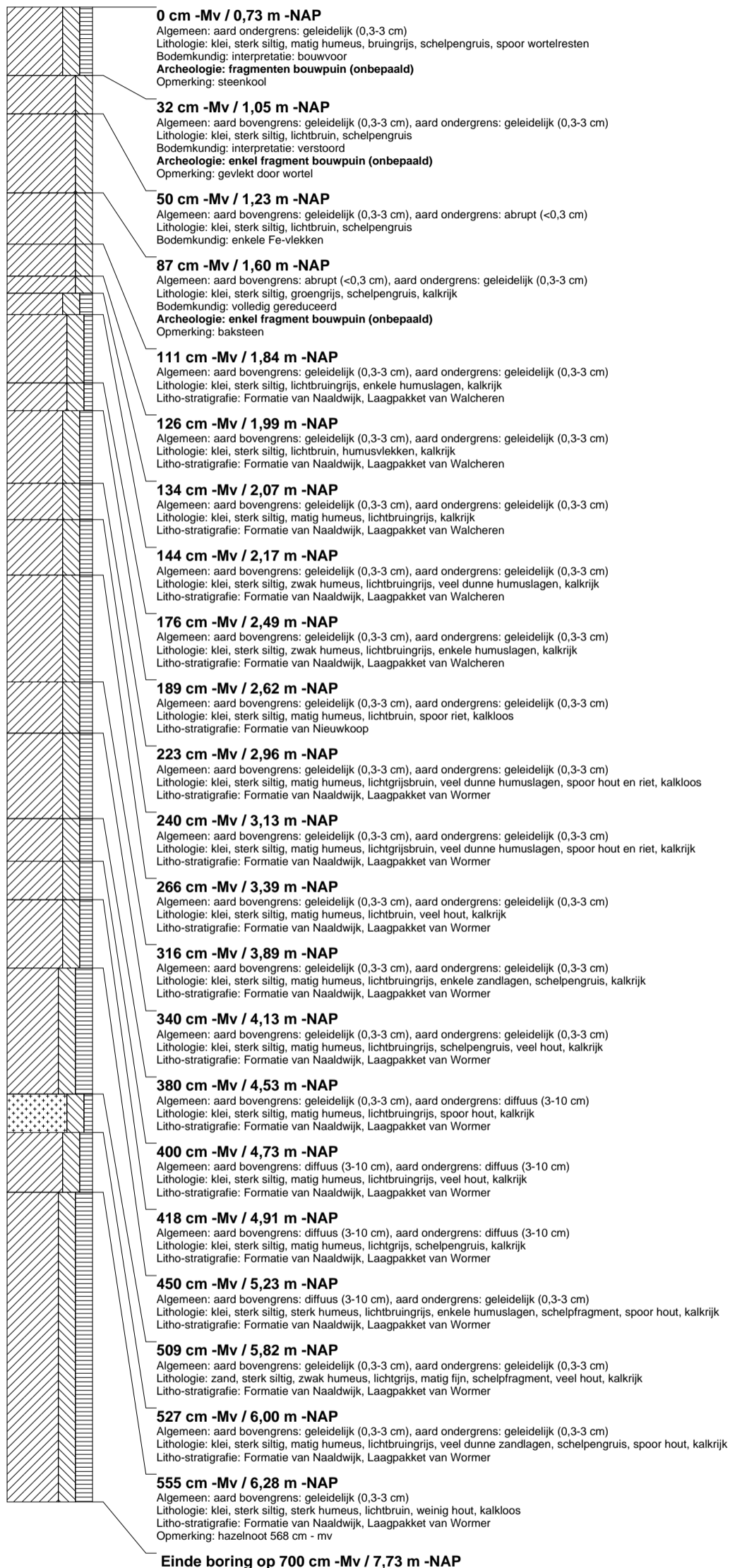
(1) De site ligt aan de grens van het landinrichtingsblok.

(2) Gezien de oudere LME vondsten is hier of nabij wellicht ook voor de ondergang van de Riederwaard gewoond.

BIJLAGE 2: BOORSTATEN

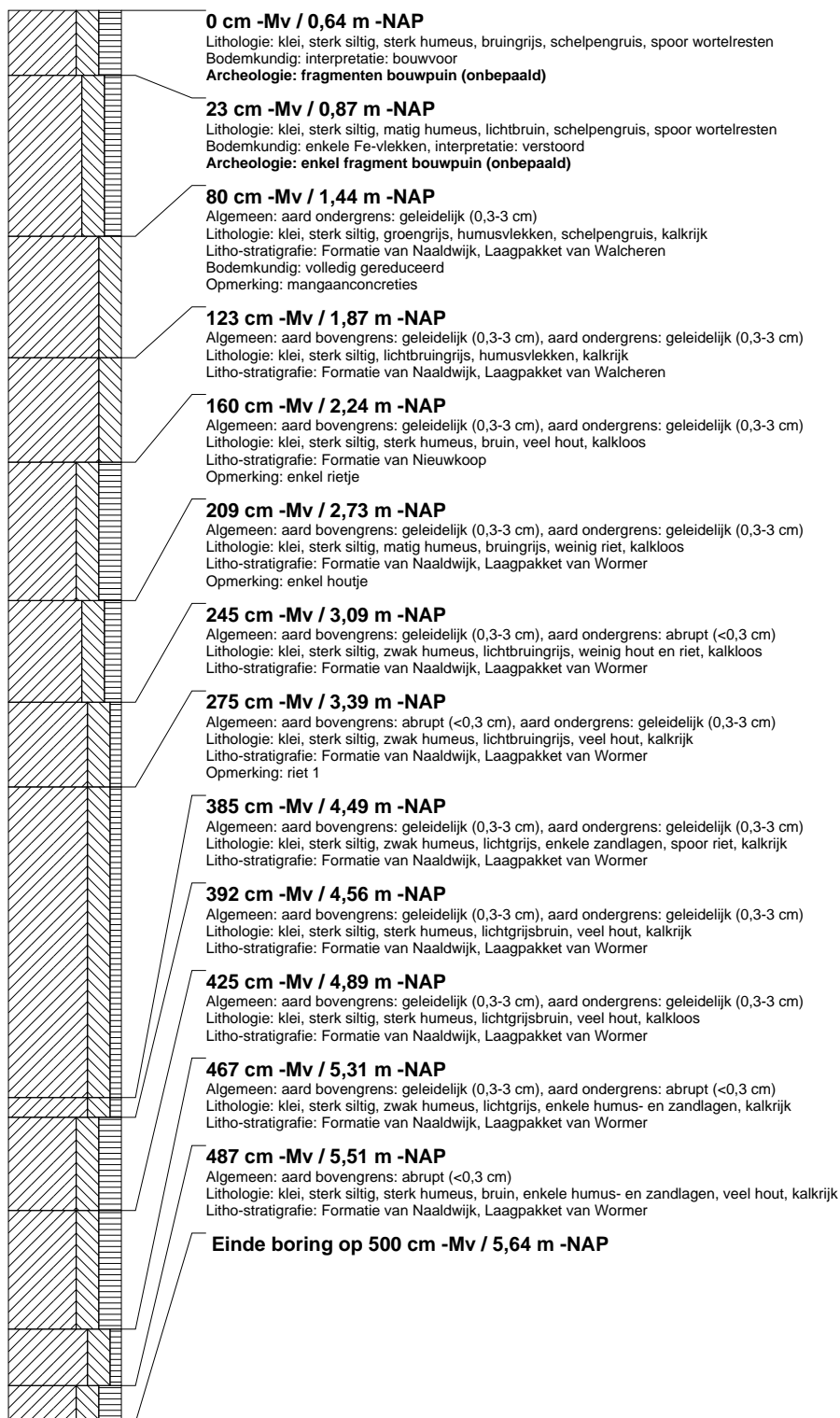
boring: 592-1

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.965,76, Y: 431.066,72, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,73, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhooon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

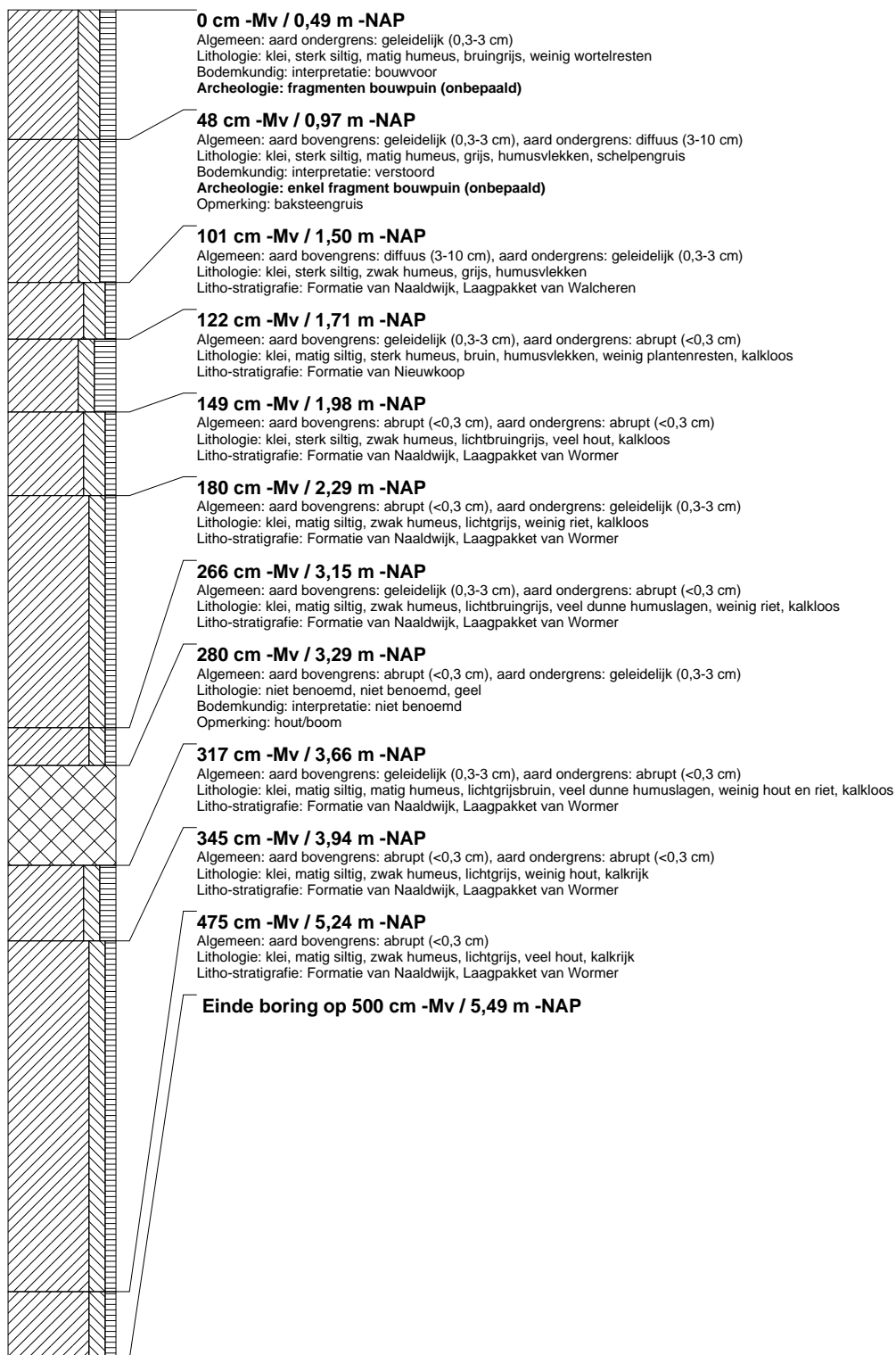
boring: 592-2

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.958,36, Y: 431.061,45, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,64, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

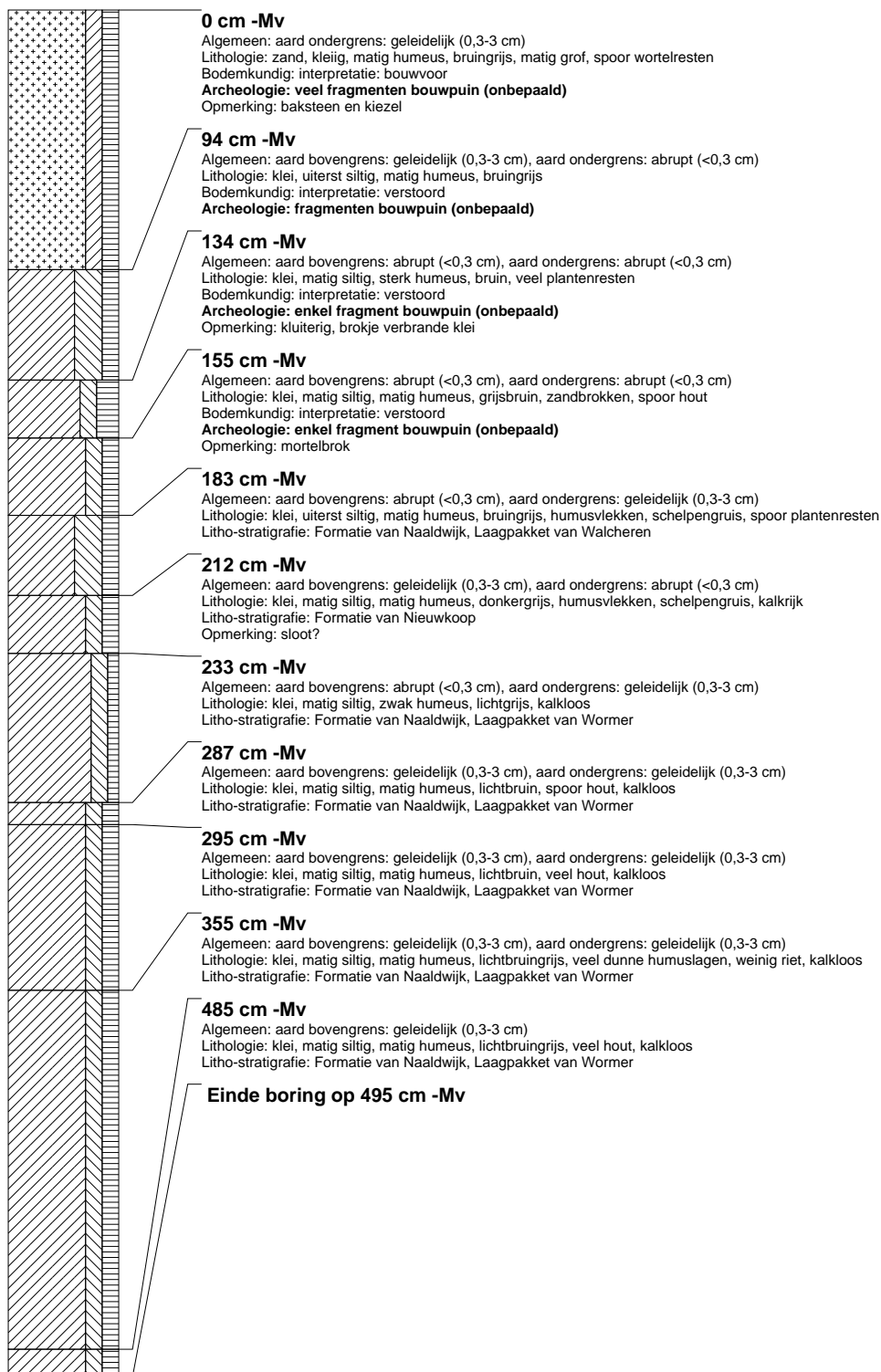
boring: 592-3

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.951,76, Y: 431.056,68, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,49, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

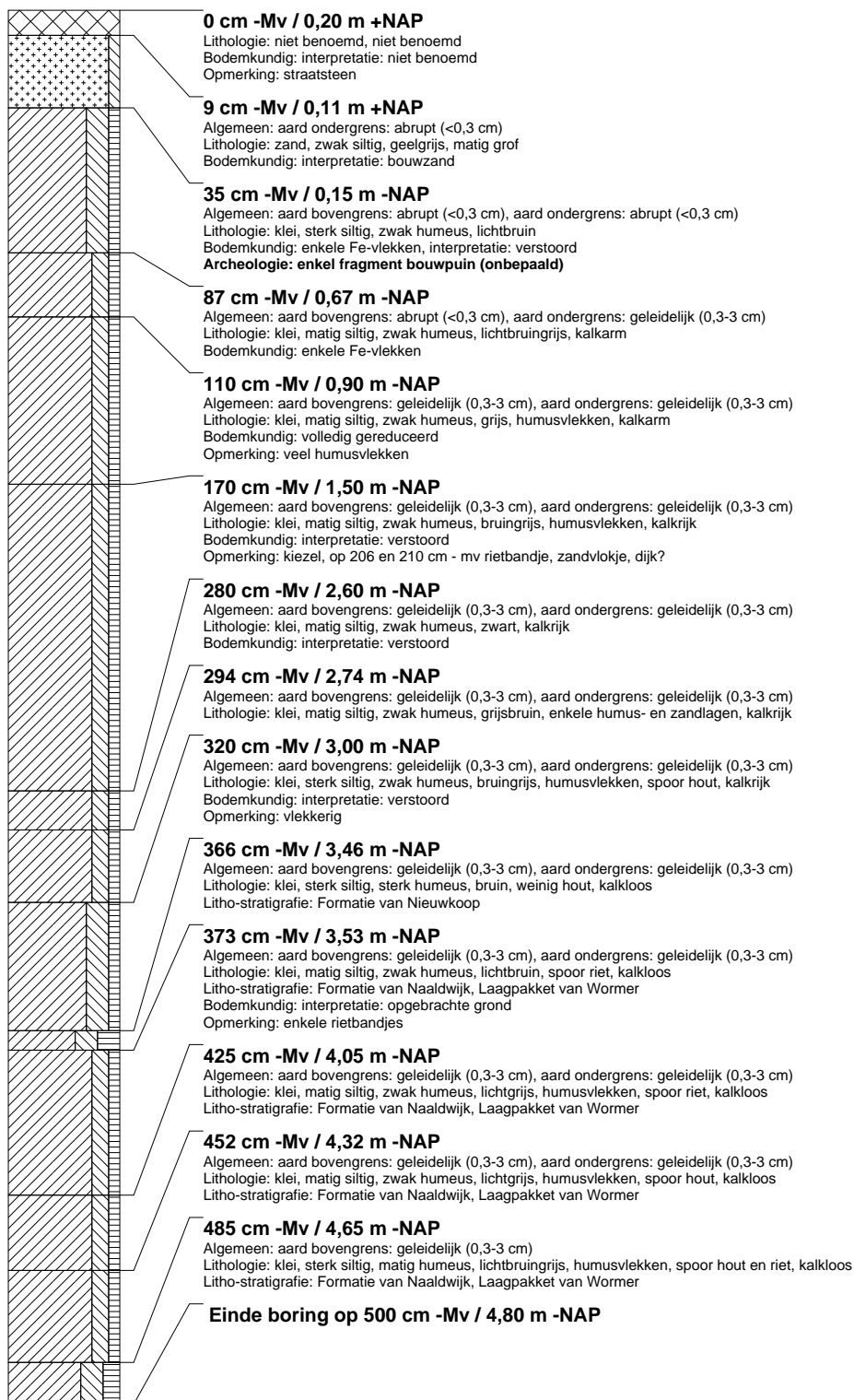
boring: 592-4

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.944,00, Y: 431.050,97, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

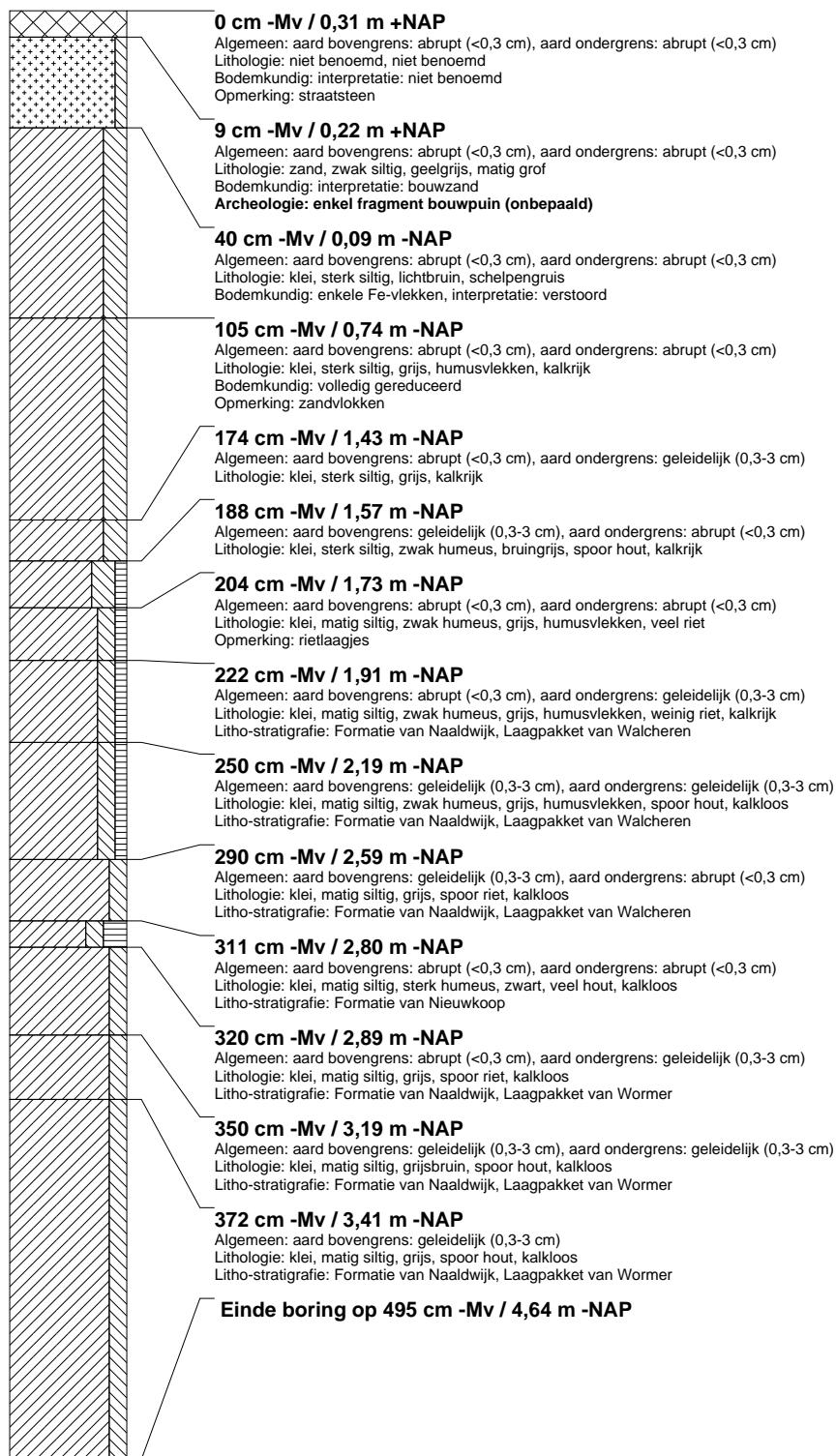
boring: 592-5

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.933,40, Y: 431.049,69, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: 0,20, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

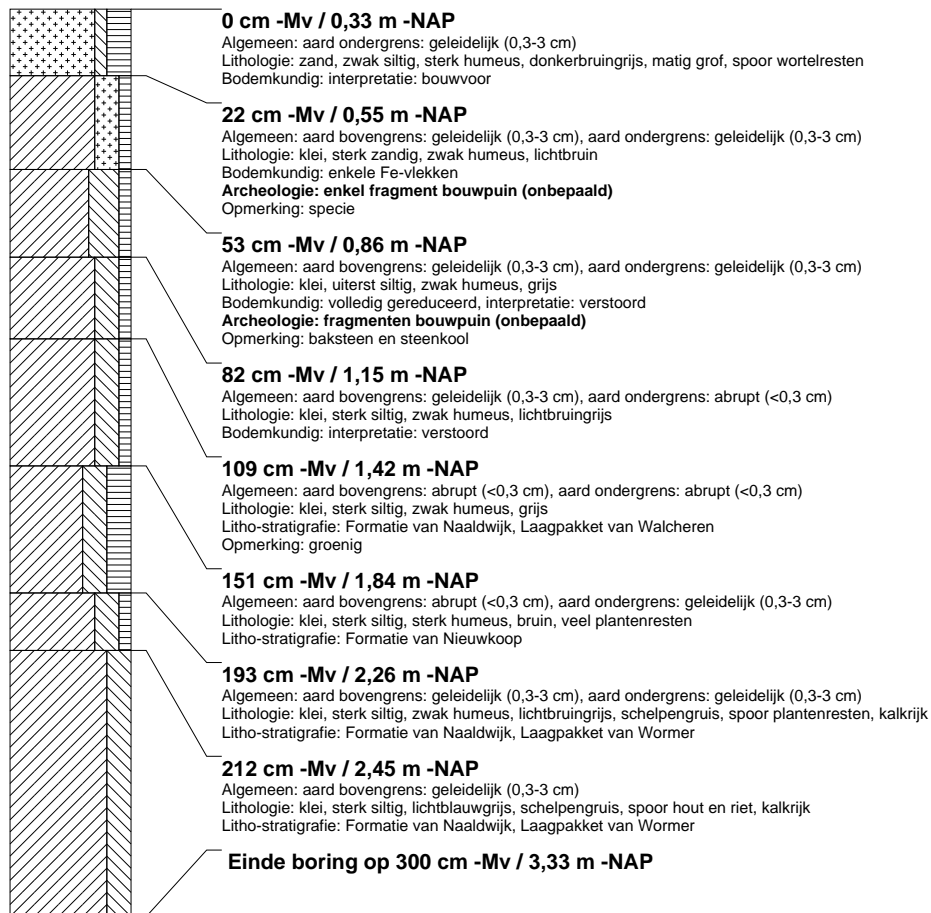
boring: 592-6

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.926,67, Y: 431.043,10, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: 0,31, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

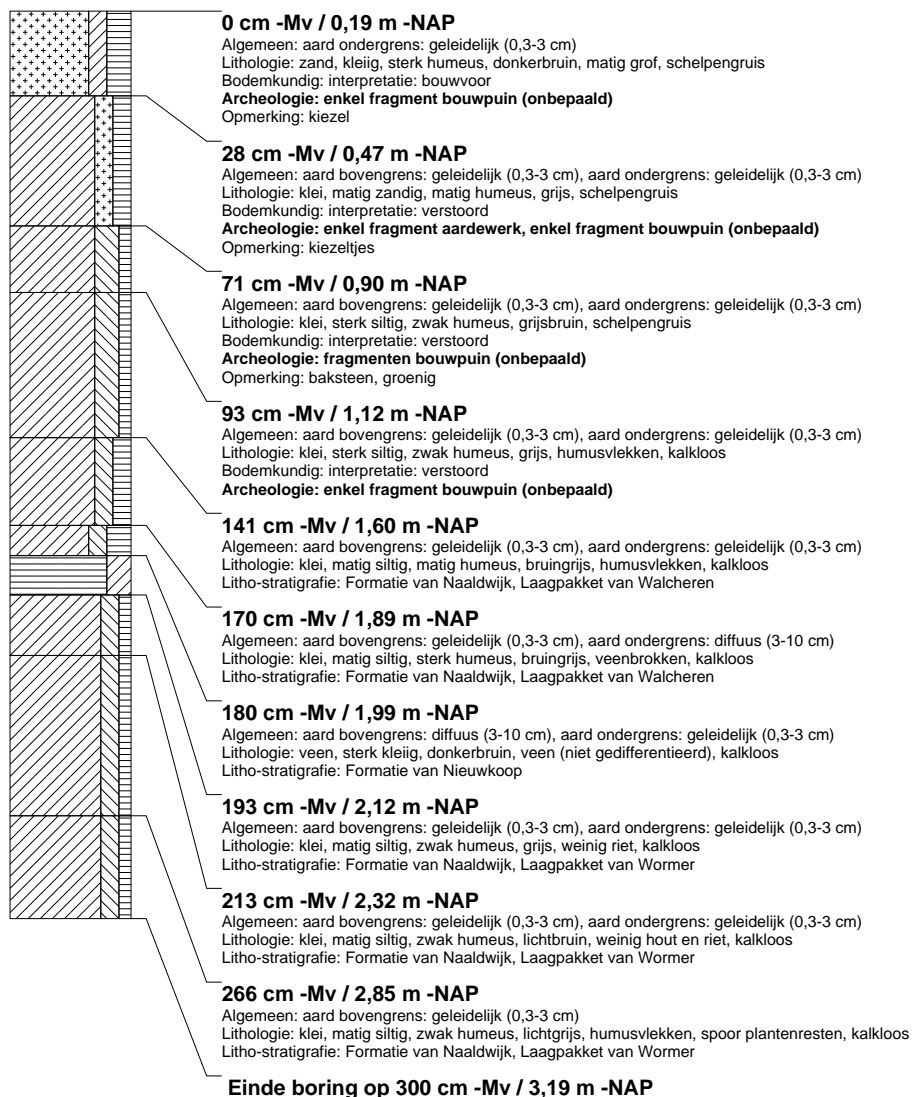
boring: 592-7

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.946,01, Y: 431.065,14, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,33, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

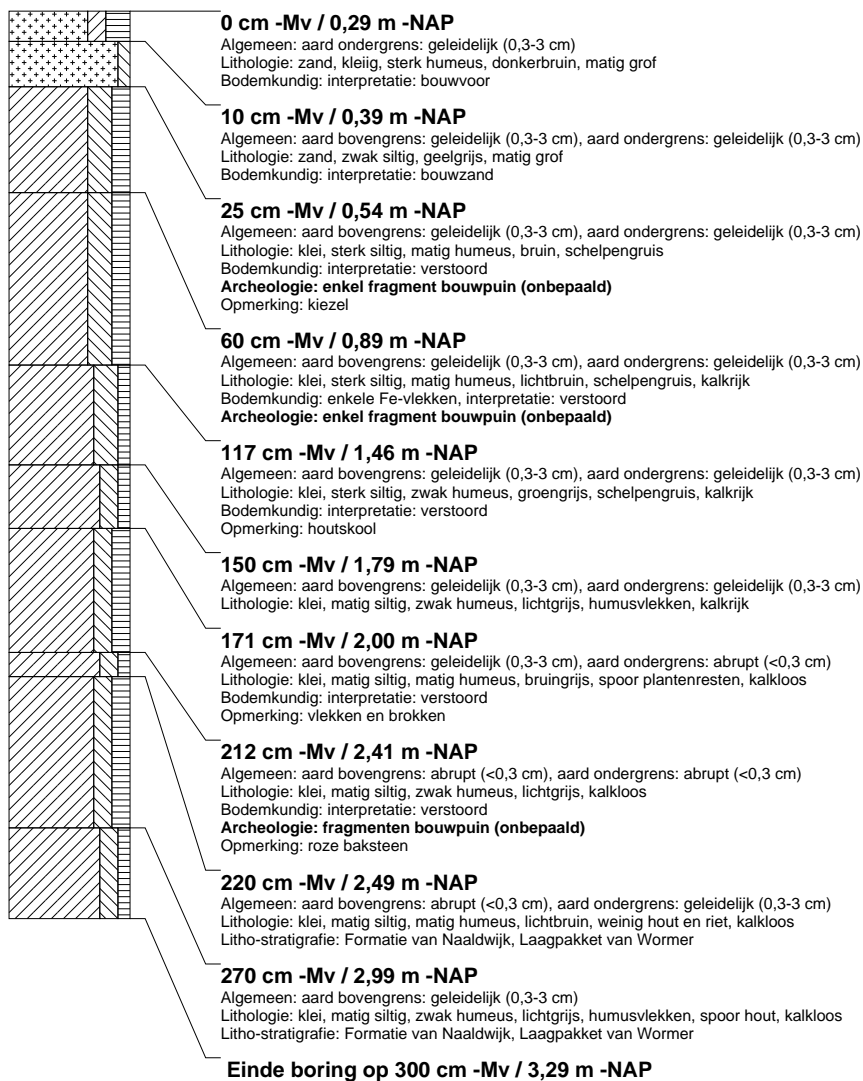
boring: 592-8

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.957,20, Y: 431.050,47, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,19, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

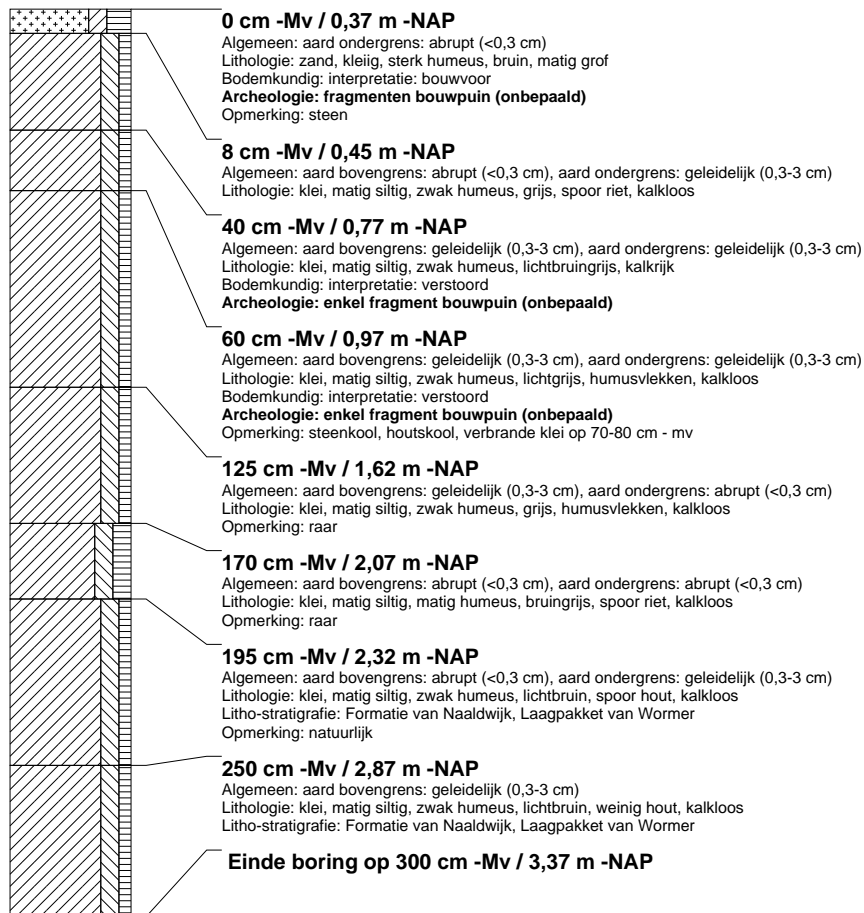
boring: 592-9

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.963,56, Y: 431.055,75, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,29, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

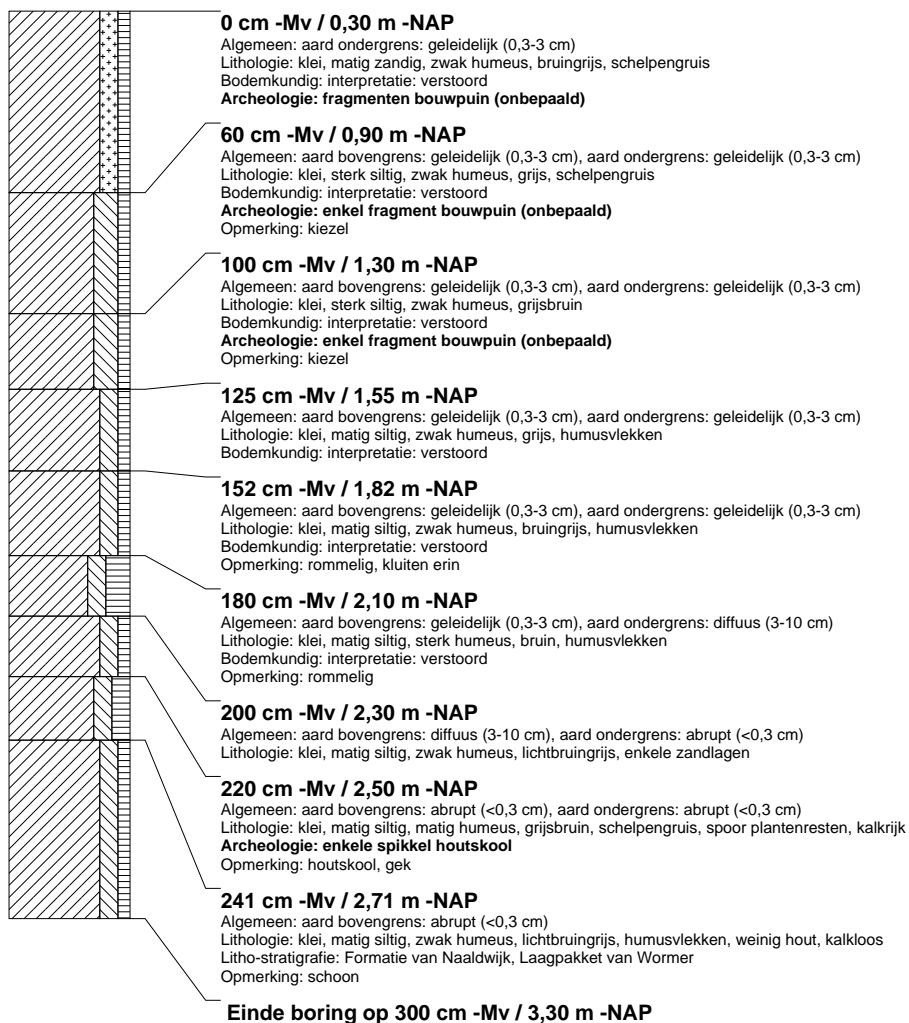
boring: 592-10

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.970,65, Y: 431.060,57, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,37, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

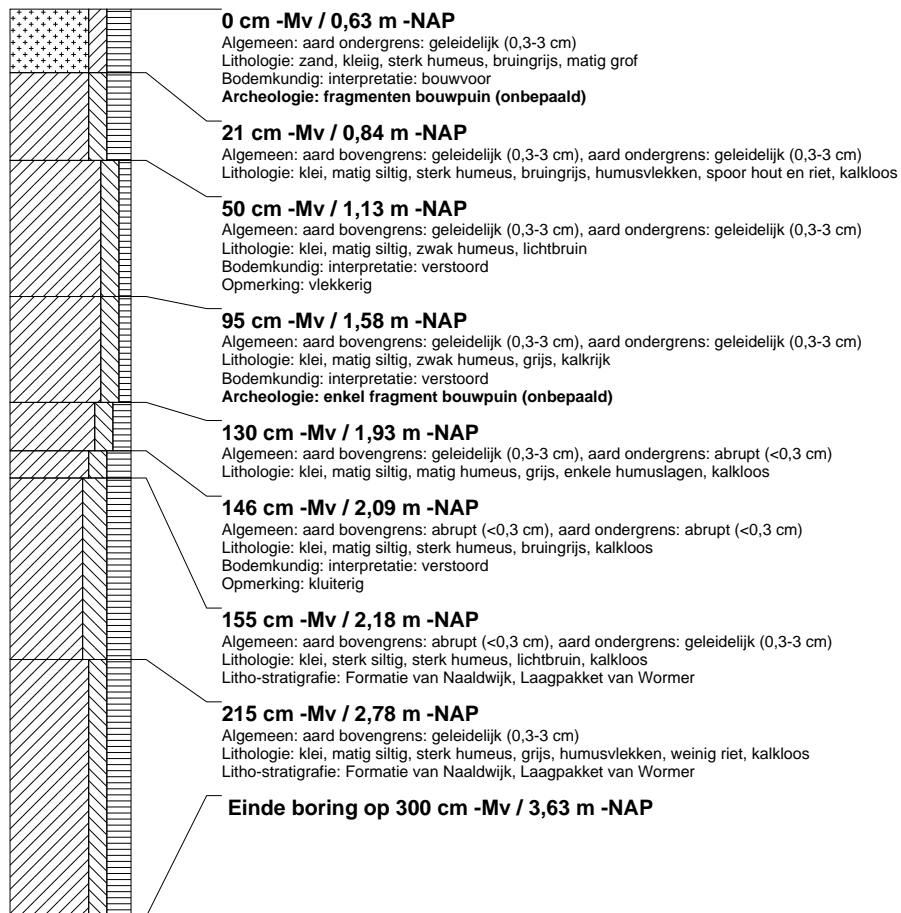
boring: 592-11

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.940,73, Y: 431.070,48, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,30, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

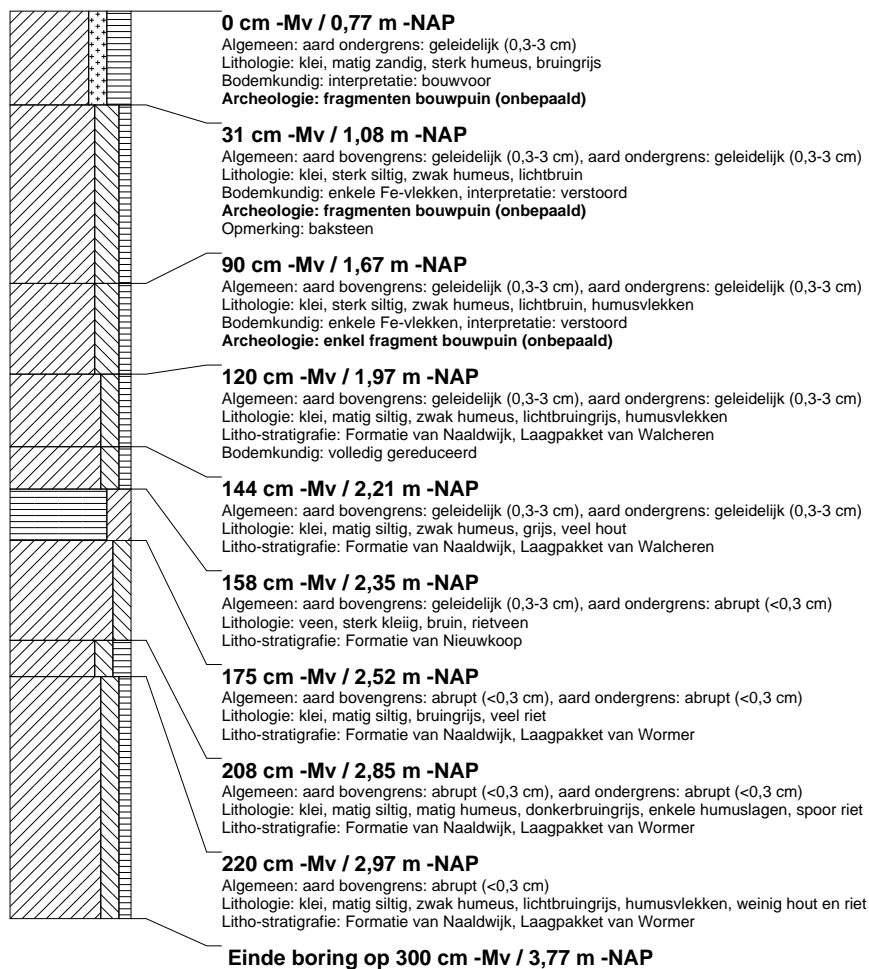
boring: 592-12

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.951,23, Y: 431.075,54, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,63, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

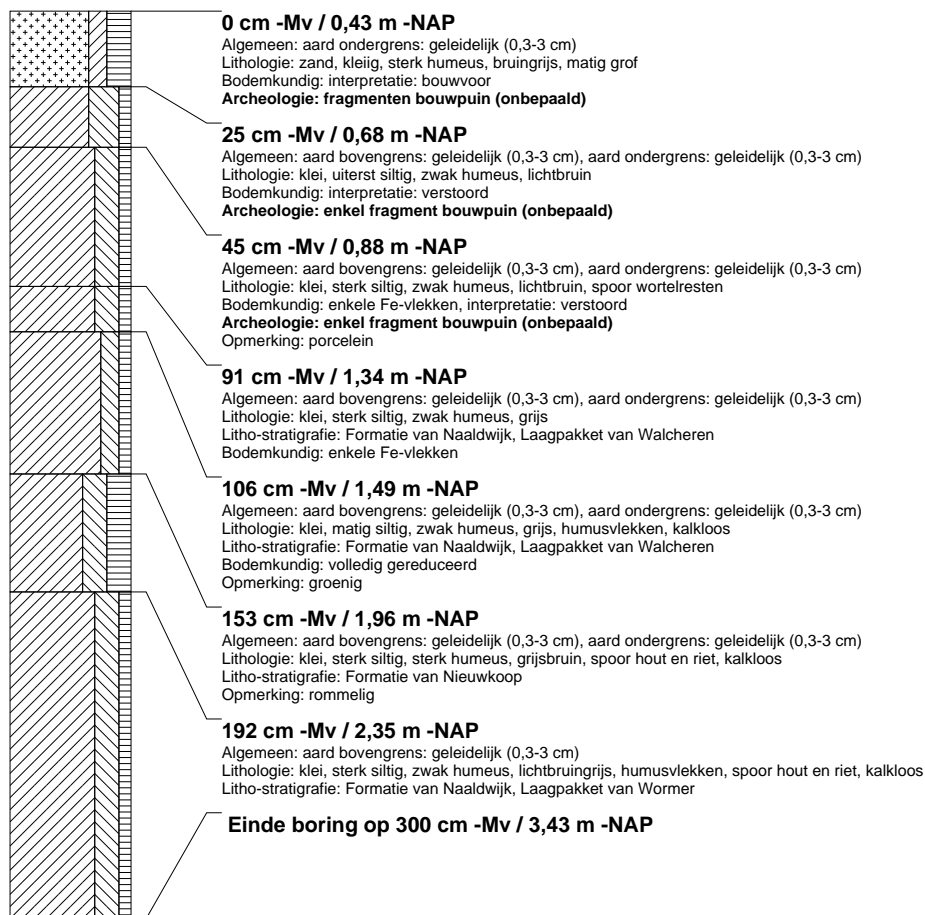
boring: 592-13

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.959,57, Y: 431.082,37, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,77, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

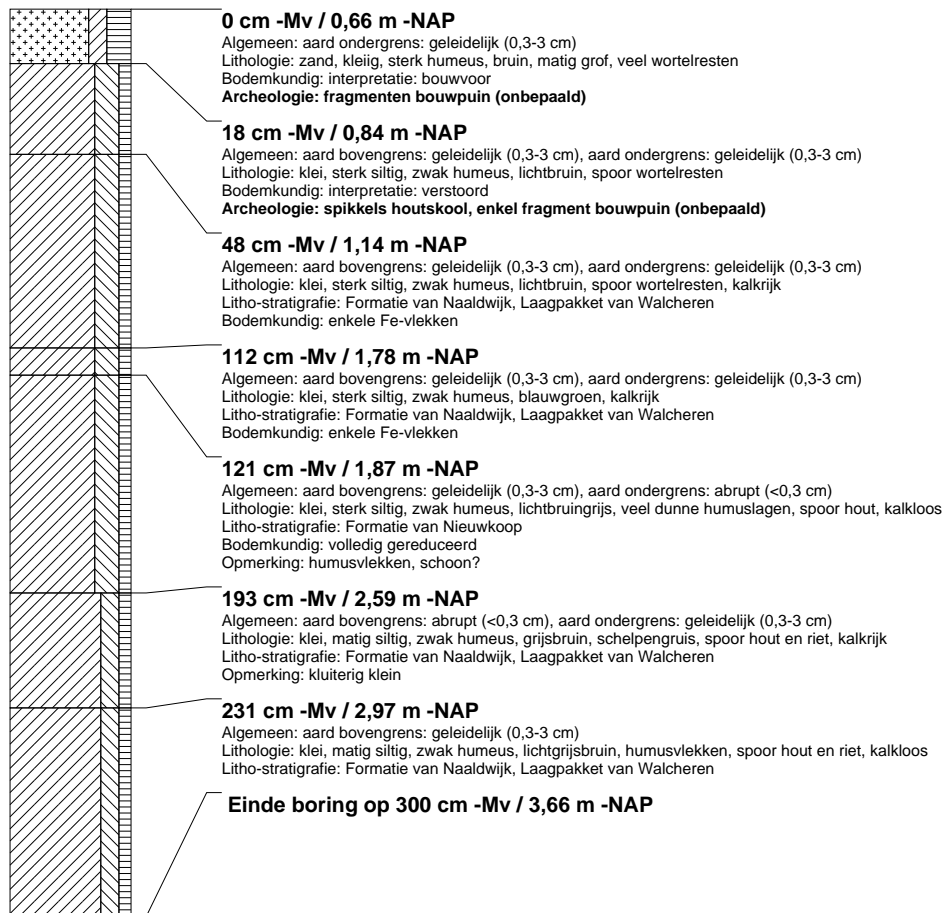
boring: 592-14

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.955,55, Y: 431.065,82, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,43, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

boring: 592-15

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.960,97, Y: 431.069,51, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,66, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

boring: 592-16

beschrijver: WZ/RVD, datum: 2-3-2015, X: 87.930,93, Y: 431.066,27, precisie locatie: 1 dm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37G, hoogte: -0,14, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Albrandswaard, plaatsnaam: Rhoon, opdrachtgever: Gemeente Albrandswaard, uitvoerder: BOOR

